

ELŐFIZETES

MEZSEK:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉK:
Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 h. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és eszéki egyesül-
vannak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 207.

KIADÓHIVATAL:

Arad, Nyugati Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 204.

Arad, 1916.

Szerkesztő
Stauber József.

Szombat, február 5.

Csapataink megszállták Kruját.

Budapest, február 4. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Egy osztrák-magyar repülőraj bombákat dobott a Kremieniotól keletre fekvő Szumsk orosz hadtáppállomásra. Számos épület áll lángokban. Egyéb nevezetesebb esemény nincs.

Olasz hadszíntér:

A tenger melléki harcúvonalon a tüzérségi harcok meglehetősen élénkek maradtak és a karinthiai és tiroli határvidék támadó vonala tüzérségünk több telitalálatára részben szétrombolta. A tolimeni hídtól előtt az olaszok csapataink legutóbbi vállalkozása következtében a Ciginj seloi uttól nyugatra lévő lejtőkre vonultak vissza.

Délkeleti hadszíntér:

Észak-Albániában levő csapataink megszállták Kruját. Elő csapataink elérték az Ismi folyót. Montenegróban a helyzet változatlanul nyugodt. Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Repülők szétrombolták az orfonai vasúti hidat.

Események a tengeren:

Egy órkáló rajunk február harmadikán délelőtt az olasz keleti parton Ortona és San Vito pályaudvart és a községek körletében több raktárt és egy gyárat, valamint egy uszódarut tüzelésével súlyosan megrongált és az Ariolo folyón Ortonától északra levő vasúti hidat szétrombolták. San Vito bombázása után tűzvészeket figyeltünk meg. A órkálóraj visszatért anélkül, hogy zavarták volna. Flotta-parancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Német tengeralattjáró a Themze forkolatánál.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelentik: Január 31-én és február elsején egy német tengeralattjáró a Themse forkolatában elsüllyesztett egy angol feltegyverzett megfigyelő gőzöst, egy belga és három angol halászgőzöst, amelyek megfigyelési célokra szolgáltak. Az L. 19. tengerészeti léghajó egyik felderítő utjáról nem tért vissza. A foganatba tett kutatás eredménytelen maradt. Egy Reuter jelentés szerint február má-

sodikán a Grimsbybe való „King Stephan” nevű angol halászgőz az Északi tengeren rátalált a léghajóra, amelyet a hullámok dobáltak. A gondola és léghajó teste részben víz alatt volt. A legénység a léghajó vizből kiálló részén tartózkodott. Az angol halászgőz elutasította megmentésükre irányuló kérélmüket, hivatkozással arra, hogy legénysége gyengébb, mint a léghajóé. A halászgőz inkább visszatért Grimsbybe. A tengerészeti vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lángban áll a Vardar völgye.

Berlin, február 4. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Egy újabb angol robbantás megsemmisítette Hulluchtól északnyugatra

megszállva tartott egyik robbantási tölcserünket. Loosnál és Neuwillenél élénk kézigránát harcok voltak. Az ellenséges tüzérség az arcúvonal sok helyén, különösen az Argonneokban élénk tevékenységet fejtett ki. Marlétól nyugatra sértetlenül jutott kezünkre egy francia harci kétfedelű, amelynek vezetője eltévedt.

Keleti hadszíntér:

Különös esemény nem történt.

Balkán hadszíntér:

Repülők a Vardar völgyben, a görög határtól délre és a szaloniki öböl kikötő helyein terjedelmes tá-
zakot figyeltek meg. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tisza István a történelmi osztály feladatairól.

(Nagybankok és politikusok a pénzügyek terén. — Izgalmas vita a drágasági kérdésben. — A képviselőház ülése.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 4.

A képviselőház mai ülésén a miniszterelnöknek a kivételes hatalom igénybevételéről szóló jelentésének tárgyalása volt napirenden. Az ellenzék ma is folytatja a drágasági vitát.

Holnap nem lesz szünete a Háznak, ellenben a hétfői szünetet megtartják. A drágasági vita egyébként okvetlenül elhúzódik a jövő hétre, mert már Sándor Pál, azonkívül a néppárt részéről többen fel akarnak szólalni.

(A drágasági vita.)

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegy órakor nyitja meg az ülést.

Az elnök jelenti, hogy sürgős interpellációk előterjesztésére kértek és kaptak engedélyt: Esterházy Mór gróf némely hadimunka díjazása, Pető Sándor a csavargó, Ostffy Lajos pedig a fogolytáborok tárgyában. Az interpellációkra a napirend után térnek át.

Ezután a napirend következett: a háboru esztére szóló kivételes hatalomról szóló miniszterelnöki jelentések.

Bottlik István az ellenzéki oldalon az első szónok. A mozgósítást későn követte a kormány részéről a gazdasági mozgósítás. Beszéde folyamán bírálja a kormány intézkedéseit.

(Nagybankok és történelmi osztály.)

Sándor Pál elismeri, hogy történelmi hibák és tévedések az élelmiszerügyekben. A drágaságot főként a városok érezték meg, azonban védelmezni képtelen a nagybankokat, amelyek nem hűsültek a háborúból illegitim hasznot és nem okai az élelmiszerdrágaságnak.

Felsorolja mindazon bankokat, melyeknek igazgatóságában történelmi nevű politikusok, köztük számos néppárti és ellenzéki ül, akik nem engednék, hogy jogtalan, tisztességtelen üzletek okérről felhasználják nevüket, hogy ilyen üzletekből kapiák busás tantiemjeiket.

A beszédet Huszár Károly, Förster Aurél és Rakovszky István gyakori közbeszólásokkal zavarták.

Rakovszky István fel is szólalt és azt hangoztatja, hogy Sándor Pál utónodai országgyűlést akart provokálni. Személyesen megtámadta mindig, és követelte, hogy politikusok, közeleti szereplők ne üljenek be bankok vezetésébe. Sándor Pál történelmi nevek oda-
dobásával leplezni és fedezni akarja, hogy a hadseregcsallitók kilencvenöt százaléka tele-
kezetéhez tartozik.

Rakovszky Iván egy régebben elmondott beszédét magyarázza, majd

(A miniszterelnök a történelmi osztály feladatairól.)

Tisza István gróf miniszterelnök szólalt fel. Sajnálja — ugymond — hogy a vita mellékvágányokra terelődött. Szükségtelen egyenletlenséget támasztani és szenvedélyeket felkorbácsolni. A magyar nemzeti társadalmat nem multak romlani, hanem azok alapjain kell felépíteni. Nyíltan bevallja azonban, hogy a történelmi osztálynak az újabb népretegtől sokat kell eltanulnia.

és sok régi hibát kell levetni. Sándor Pál fejtegetéseit nem tartja helyesnek és szerencsésnek. Megérti ugyan azt az érzést, amely fejtegetéseinek indító oka, a bankokat jogtalanul és helytelenül támadták meg, de Teleszky pénzügyminiszter megvédte őket. A bankok nagy szolgálatokat tettek és rövidesen hivatásuk magaslatán állva, a legmagasabb polcokat betöltendik. Rakovszky István beszédében kijelentette, hogy politikusaink és államférfiaink bölcsője a bankokban rinogott. Felkéri, hogy jelentse ki: a kormány tagjait, avagy az ellenzéki vezéreket értette-e?

Rakovszky István kösbekelt: Csűr-osa-va!

Tisza István gróf: Ezt bizonyítani kell, illesmit nem lehet bizonyítás nélkül állítani. Rakovszky nem térhet ki a válasz alól: a miniszterekre vagy az ellenzéki vezérekre értette-e szavait? (Orsági zaj az ellenzéki.) Az elnök kijelenti, hogy nem szeretne erősebb eszközökös nyulni.

Huszár Károly kösbekelt: Lukács Lászlót értette!

Tisza István gróf: A kijelentést csak a jelenlegi kormányra érthették. Harkányi János a kereskedelmi társas elvállalásakor nagyobb anyagi áldozatokat hozott, mint eddig bárki más. Kéri, hogy a savarólag és károsan ható kérdéseket mellőzzék. A kormány mindent elkövetett gazdasági helyzetünk megkönnyebbítésére. A mezőgazdasági munkálatok elvégzésének megkönnyítésére a kormány kéri a lehetetlentől elvárható minden uszort és visszafelé. Vigyázzanak a fogyasztók érdekeire, becsületesen teljesítették kötelességüket és nyugodtan várják a Ház ítéletét.

Rakovszky István válaszában kijelenti, hogy szigorúan disztinált politikusok és szakemberek között. Nem akarja az ország tisztességét lejjebb szállítani. A kereskedelmi miniszter képességeit elismeri és méltányolja.

Tisza István gróf szólalt fel újra. Szeretné, ha szakemberek az összejáratatlansági törvény engedélyével a parlamentben helyet foglalhatnának. Felkér mindenkit az ellentéték elkerülésére.

(Interpellációk a hadivarrónokról, propeller katasztrófáról, fogolytáborokról.)

Három óraker beszéltek a vitát és áttértek az interpellációkra. Eszterházy Mária interpellál a hadimunkák munkáiról. Kijelenti, hogy a nagyvállalkozók a ruhaneműk szállításánál tulnag haszonra tesznek szert, míg a munkások és munkások alighogy megkeresik a megélhetésre való. Ez jogtalan és igazságtalan. A kormány beavatkozását kéri. Az interpellációt kiadják a miniszterelnöknek.

Pető Sándor az óbudai propeller-katasztrófa ügyében interpellál.

Harkányi János kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy a vizsgálat folyamatban van, de eredmény még nincsen és addig érdemben nem válaszolhat.

Ostffy Lajos a hadifogoly táborok békében való felhasználásáról interpellál és iparfejlesztési célokra felhasználásukat sürgeti. Interpellációját kiadják a kereskedelmi, honvédelmi és belügyminisztereknek.

As más háromnegyed hatkor végezték.

Fényes Dezsőt meghívják a kulturpalota igazgatójává.

(Megemlékezés Varjassy Arpádról. — A felügyelő bizottság ülése.)

Arad, február 4.

Varjassy Arpád halálával az új esztendő küszöbére megrésesedett a kulturpalota igazgatói széke. A köznevelődési intézet megalapítója és első vezetője hozta el munkakedve és akaraterefe felében örök pihenésre térve azt a működési kört, amelynek betöltésében fáradszaktalan volt. Több mint hat hét telt el azóta, hogy Varjassy Arpád pihenni tért és a hatalmas, kincssekkel gazdag intézmény nem maradhatott már tovább arról való gondoskodás nélkül, hogy vezetőt kapjon. A kulturpalota felügyelő-bizottsága, amely hivatott arra, hogy kiválassza és ajánlja az alkalmasnak talált személyiséget, abban a meggyőződésben volt, hogy Varjassy Arpád munkáját legjobban az tudja folytatni, aki évek során át együtt működött vele a kulturális akciókban. Ezt az embert Fényes Dezső személyében szerencsés kézzel találta meg a felügyelő-bizottság, amely mai üléséből javaslatot tesz a törvényhatósági bizottságnak, hogy meghívás után töltsék be a kulturpalota igazgatói állását és arra Fényes Dezsőt, a Kölcsey-Egyesület alelnökét hívják meg.

A felügyelő-bizottság ülését délután öt óraker a kulturpalota olvasó termében nyitotta meg Varjassy Lajos polgármester. Mielőtt a napirend tárgyalását megkezdheték volna, Kovács Vince kulturtanácsnok emelkedett szólásra.

— Pár szót akarok a tárgysorozat tárgyalása előtt szólni — mondotta — arról a nagy veszteségről, amely az aradi köznevelődési házat érte igazgatója, Varjassy Arpád elhunytával. Nem méltatom hosszasan az ő érdemeit. Ez az intézmény szépségével, erejével maradandóan hirdeti emlékét. Először jöttünk össze halála óta és elszorul a szívünk, székét üressen látva. Az ő példátlan munkássága, önzetlensége, ideális felkészítése minden körülményben működő férfianak utat mutat, amelyen a magyar kultúrát szolgálhatja.

Meghatott szavai végzetével azt indítványozta, hogy a felügyelő-bizottság öszinte részvétét fejezze meg a jegyzőkönyvbe és örökítse meg a jegyzőkönyvbe az elhunyt érdemét is. A bizottság tagjai egyhangulag hozzájárultak a javaslatához.

Varjassy Lajos polgármester levertette szót a tárgysorozatot. Amikor a kulturpalota igazgatói állása megüresedett, arról jelentést tett a közgyűlésnek, azaz, hogy a vezetéssel ideiglenesen Kovács Vince kulturtanácsnokot bírták meg. Ugyanezt a jelentést megtette a Múzeumok és Könyvtárak Főfelügyelőségének is. A törvényhatósági bizottság a jelentést tudomásul véve megbízta a kulturpalota felügyelő-bizottságot, hogy nyilatkozzék az állás mikor és miként betöltése felől. Híve erre terjeszt javaslatot. A Főfelügyelőség is válaszolt a jelentésre. Szalay Imre báró tudatta, örömmel vessik tudomásul, hogy a kulturpalota működése a haláleset után sem szünetelt és hogy ideiglenes vezetésről gondoskodás történt, azonban úgy az államnak, mint Arad városnak volt kulturális érdeke, hogy az igazgatói állás mielőbb, állandóan betöltessék. Leirt szentívtől a városból Petrovich Elek dr. a Szépművészeti Múzeum igazgatója is. Az igen udvarias hangon értekezett a múzeumigazgató elmondja, hogy az

Aradon járt Felvincsi Takács Zoltán dról tudomást szerzett arról, hogy az aradi kulturpalota ideiglenes vezetése alatt áll, éjjelenként a palotában férfiember nem tartózkodik és így aggodalmi vannak az iránt, hogy az épületben letétben levő értékes műtárgyak őrzése nem tökéletes. Ne vegyék ezt bizalmatlanságnak vagy a város belső ügyeibe avatkozásnak, azonban az államvagyon gondjaira bízott értékeit figyelemmel kell kísérnie vidéken is. — A polgármester az utóbbi leirattal kapcsolatban elmondta, hogy intézkedett a kulturpalotának éjjel-nappal rendőrszemmel őrzéséről és ezt a megoldást a Szépművészeti Múzeum igazgatója is kielégítőnek fogadta el.

— A mai ülésünk tárgya különben az — szólta a polgármester, — hogy a közgyűléstől kapott felhívásnak megfelelően javaslatot tegyünk az igazgatói állás betöltéséről. Az állás betöltését azt hiszem időszerűnek tartjuk és csak arról lenne szó, hogy az pályázat után vagy pedig meghívással töltsék-e be. Az első esetben: Varjassy Arpádot meghívta a közgyűlés az állásba. Meg kell jegyezni, hogy meghívás esetén javaslatunknak ki kell terjednie arra is, hogy milyen tiszteletdíjat kapjon a meghívott.

Nyomban a polgármester után, aki a kérdéshez hozzászólásra hívta fel a felügyelő-bizottság tagjait, Múlek Lajos dr. kért szót.

— Kovács Vince kulturtanácsnok szavai-ból indulok ki — szólta — aki emlékeztetőnkbe idézte Varjassy Arpád munkáját, közöttünk élőknek mondta az ő szellemét. Varjassy Arpád munkás társa volt Fényes Dezső, aki a Kölcsey Egyesületben, mint alelnök, részt vett az egyesület vezetésében és ezzel a kulturpalota szellemi életének irányításában is. Az elhunyt igazgató emlékéhez méltóan emlékeztünk akkor, ha elhatározzuk, hogy a törvényhatósági bizottságnak az állásnak ezáltal is meghívás után betöltését ajánljuk és ajánljuk azt is, hogy a köznevelődési ház igazgatójává Fényes Dezsőt hívja meg, aki ismereteivel, tudásával, erejével a nagy kulturális intézmény továbbfejlésében fog dolgozni.

Végül azt indítványozta, hogy a felügyelő-bizottság a kulturpalota szervezeti szabályzatában megállapított tiszteletdíjat hozza javaslatba az új igazgató részére, azaz a kikötéssel, hogy az igazgatói lakást csak novemberben veheti át.

A bizottsági tagok kivétel nélkül helyesléssel fogadták az indítványt és az általános hangulatot csak megerősítette még Varjassy Lajos polgármester újabb felszólalása:

— Annál is inkább ajánlom magam is elfogadásra Múlek Lajos dr. indítványát — mondotta — mert Budapesten tárva tájékozódni akartam arról, hogy milyen álláspontot foglal el a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége ebben a kérdésben. Felhatalmaztak annak a kijelentésére, hogy ha Fényes Dezsőt hívjuk meg az igazgatói állásra, a főfelügyelőség ehhez készséggel hozzájárul és felhatalmaztak annak a kijelentésére is, hogy Fényes Dezső megválasztását, illetve meghívását a Főfelügyelőség az intézmény nyereségnek tartja.

A polgármester kijelentése fő hatással volt a bizottságra, amely tehát Múlek Lajos indítványát elfogadva azt a javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, hogy a kulturpalota igazgatójává Fényes Dezsőt, a Kölcsey Egyesület vezető alelnökét hívják meg. Ez a határozat egyúttal továbbra is — mint Varjassy Arpád életében volt — egy kézben egyesíti a kulturpalota és a Kölcsey Egyesület egymást támogató, kiegészítő munkásságát.

Montenegrói fogságból hazatért aradi tiszt.

(Tizennyolc hónap Nikita hatalmában. — Az udvar előzékenysége tisztjeinkkel szemben. — Milica trónörökösne pezsgője.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 4.

A világot bámulatba ejtette a Lovosan bevétel, Montenegró tragédiájának utolsó Yelvonása megkeszödött. Babéros csapataink két-három nap alatt már Podgoricában voltak. Nikita már meg is szokott hűtlennél elhagyott országából a montenegróiak, de különösen Podgorica lakói hurrasva, éljenzve fogadták oda bevonuló csapatainkat, amelyek levették a lázadást és eloltották a polgárháború tüst. Ebben a városban találták meg hőseink a páratlan hősiességű Zentának tisztikarát és több, a montenegróiak fogságába esett tisztünket. Testvéri ölelés, az örömnél könnyei, néhány órnyi beszélgetés és a tizennyolc hónap óta fogságban minylődő tisztjeink és katonáink megindultak a felszabadulás útján Cottaróba. Köztük volt az aradi háziezrednek egyik kiváló tisztje, a ki ma este a Fehér Kereszt szálló fehér asztalánál beszélgetett el az Aradi Közlöny öt felkérés munkatársával annak a másfél esztendőnek rendkívül érdekes és változatos történetéről, amelynek ő volt a megfigyelője, ő volt az átélője. A rendkívül nagy intelligenciájú és tisztalátású katonatiszt, aki hősi küzdelmek után, véres csaták lezajlása közepette került fogságba, annyira szerény, hogy neve megemlítésének elkerülését is kérte, azonban azt már ő sem tilthatja meg, hogy itt a nagy nyilvánosság előtt ne fejezzük ki örömlenket afelett, hogy az aradi tiukat olyan tiustek vezetik a dicső küzdelmekben, mint a milyen ő, aki érdekes és eredeti megfigyeléseinek elbeszélése közepette tisztikarunkban otthonos előkelő gondolkodásmódról assal is bizonyítékot szolgáltatott, hogy az újságírótól a következőket kérte:

— Sziveskedjék rólam minél kevesebbet írni, de sziveskedjék a legmelegebben megemlékezni mindazokról, akik habár ellenségeink voltak, de abban a peroban, amikor tegyvereinktől megfosztva fogyaikká váltunk, humanusan, emberi méltóságunkat respektálva bántak velünk. Azt kizsem — mondotta továbbá — hogy szent harcunknak akkor tesszünk legnagyobb szolgálatot, ha ellenségeinkben is elismerjük azt, ami elismerendő erény.

Fogságba esés a király születése napján.

Az Aradi Közlöny olvasói tehát ebből a feltétlenül megbízható, teljesen beavatott forrásból értesülhetnek arról, hogy a harminchárom-sok negyedik zászlóalja a háború legelején is tizkeressétségük legelső napjaiban a lissaci hegyek elfoglalása alkalmából úgy harcoltak, mint ahogy a háború egész folyamán dicsőséget szerzett hősköhséggel. Tulerővel kerültek szembe és ebben a katonáknak nagy napon: a király születése napján, lezajlott ütközetben sebesült meg parancsnokuk Dürfeld báró és került a montenegróiak fogságába az alábbi kijelentések almondoja,

Elfogott katonáink francia tűzoltó ruhában.

Mikor fogoly lettem, az volt a szerencsém, hogy a montenegróiak egy őrnagy vett en-

zem és katonáimat át. Előzékenyen és egy bánt velem, mint aki fegyvertelen bajtársával áll szemben. Természetesen fegyvereimet, térképemet elvették, azonban ruházatomat meghagyták. Ezt azért tartom különösen hangsúlyozandónak, mert bizony nem minden montenegrói tiszt bánt így katonáinkkal. Az őrnagy pontos jegyzeteket készített mindarról, a mi nálam volt és egy jelentés kíséretében azt a jegyzéket elküldötte a dandárparancsnoksághoz. Szegény katonáink minden használható ruhadarabját elvitték, rongyokba kötötték őket és mire a hideg őss beköszöntött, bakancs helyett kapca fedte csak lábukat. Smoru helyzetemben azonban önkéntlenül is nevetnem kellett, a mikor néhány héttel később francia tűzoltó ruhákban láttam őket viszont. Az első fogoly állomás nem volt a legkellemesebb tartózkodási helyünk. A parancsnokunk polgári életben vasuti tisztviselő, az uprávának, (járás elöljáróság) hivatalnok, két, három napban egyszer látogatott el csak hozzánk és csak akkor engedtek ki bennünket sétára, de egy montenegrói tiszt állandóan a nyomunkban volt, úgy éreztük magunkat, mint a kutyák, akiket állandóan pórázon vezetnek. Időközben azt hallottuk, hogy Cettinjébe visznek bennünket, azonban ebből semmi sem lett, ellenben Danilowgradkát jelölték ki részünkre, ahol a Zenta hős tisztjeit találtam. A helyzetünk itt sem volt valami rózsás, mert egy kapitány volt a felügyelőnk, rendkívül kis intelligenciájú ember, aki parasztsorból emelkedett a tisztikarba. Megjegyzendő, hogy a montenegrói tisztikar nagyobbik fele, amilyen hősnak mutatkozott az ellenük megindult offenzívánk alkalmával olyan kis intelligenciájú. A magyarázata ennek az, hogy körülbelül olyan képzettségük van, mint nálunk egy jobbista altisztnek. A kisebbik része a tisztikarnak külföldön tanult, Rómában, Konstantinápolyban, sőt vannak olyanok is, akik a wiener-neustadti akadémiát végezték. Tesék elképzelni, egy ilyen zsánerű ur, mint a mi kapitányunk szigoruan ragaszkodott az előírásokhoz és naponta huz méternyi területen engedett sétálni bennünket. Körülbelül egy hónapig tartott, amíg megindult velük érteni, hogy egyáltalán nem történik baj, ha a körülbelül egy kilométer peritériájú talut körüljárjuk, azonban ez csak akkor vált lehetségessé, mikor a hadügyminiszter erre engedélyt adott.

A montenegrói trónörökös-pár és a fogoly tiustek.

Az ellátásunk nem mondható valami tizesnek, mert rendkívül egyhangú volt. En magam étkeztem majdnem egy esztendőig és egy álló evig ebédre és vacsorára palacsintát kaptam, azt is azonban csak egy urinó szives közdenjárására. Montenegróban az élelmiszerekben rendkívül nagy sajtóság volt, úgy, hogy tizennyolc hónap alatt egyetlen egyszer sem láttam más főzeléket, mint szaraz babot, egyszer-kétszer talán burgonyát.

— A legnagyobb elismeréssel kell azonban nyilatkoznom az udvarnak, különösen a trónörökösnek, Danilo hercegnek és nejának

Milica hercegnőnek irántunk tanúsított figyelemességéről. A király többször elküldötte hozzánk automobilján udvari orvosát és adjutántát és ezeknek a révén érdeklődött sorsunk iránt. Az udvari orvos, aki valamikor a mi hadseregünkben szolgált, a a mi hadvezetésünk engedelmével lépett a montenegró udvar szolgálatába, rendkívül nemes érzésű, tisztult gondolkodású uri ember, akinek örökké hálaadnak azért a sok jóért, amelyben részesített bennünket. A mi könnyebbség osztályrészünkül jutott, azt mind az ő közbenjárásának köszönhetjük.

— A trónörökös-pár, mint említettem, szintén nagy részvétel tanúsított sorsunk iránt: a az 1914. esztendőnek Szilveszter éjszakáján étkezőhelyiségünk előtt udvari autó állt meg, amely telve volt az udvari konyhárol kikérült élelemmel, edőségekkel és pezsgóval, amelyet Milica hercegnő küldött el nekünk a király szárnysegédével. Rövid idő múlva kaptunk egy nagyobb küldemény francia és német nyelvű könyvet is, amelyet kiolvasás után vissza akartunk származtatni a tiszteges küldőnek, azonban emlékül nekünk ajándékozta azokat.

— A király szárnysegédétől azt az üzenetet küldötte nekünk danilowgradi tartózkodásunk harmadik, vagy negyedik hónapjában, hogy szivesen lát bennünket Cettinjében és megengedi nekünk az ott-tartózkodást. Tisztársaim nem étek az engedelemmel, én azonban nem ismerve a viszonyokat, kapva-kaptam azon, hogy helyzetemen könnyűsek. Alig voltam azonban nyolc napig cettinjei lakos, azt a parancsot kaptam, hogy vissza kell térnem Danilowgradba. Mint később megtudtam, a montenegrói hadseregparancsnoksághoz beosztott szerb tiustek kézzel-lábbal tiltakoztak az ellen, hogy sorsunkon enyhítsanak és tisztasz méltó elbánásban részesítsanak. A legügyebb, a legmélyebb gyűlölettel, érteztélsem szerint Jankovics Bozso tábornok viseltetett ellenünk.

Erzik offenzívánkat a danilowgradi foglyok.

A montenegróikatonai kincstár a montenegrói hadseregben megfelelő rangu tisztelet ígért mindnyájunknak, azonban bizony többször megtörtént, hogy nem kaptuk meg gázsinkat és ez a helyzet csak dicső offenzívánk megindulásakor változott, mert egy szép napon egyszerre két-három havi tisztelet is kézbesítettek nekünk, természetesen montenegrói bankjegyekben, amelyeknek értéke annyira aláesült, hogy maguk a bennlakók sem fogadták el szivesen. Különben is oly reit. neles drágaság urfalkodott az utóbbi időben Montenegróban, hogy a pénzünknek alig volt valami értéke. Mindentéle élelmiszerekben teljes hiányt tapasztaltunk, mindennek az ára hibetetlen magasságba szokott és jellemzően csak két kis adatot akarok megemlíteni: az egyik az, hogy például egy pár cipőszinórért két koronát kellett fizetni és a megvert szerb hadsereg tisztjei átvonulásuk alkalmával egy montenegrói lakósnál egy éjszakára a mi pénzünk szerinti harminc koronát tisztelet egy ágyért.

Körülbelül január közepe táján azt a parancsot kaptuk, hogy azonnal szedjük össze sátorainkat, mert el kell hagynunk Danilowgradot. Ugy értesültünk, hogy Podgoricába, onnan Szutariba visznek bennünket, hogy ott behajóssanak és Olaszországba szállítsanak. Erre azonban már a jó montenegróiaknak nem volt idejük. Felkerekedtünk Danilowgrad és gyalogmenetben elvitték bennünket Podgoricára, ahová ép akkor értünk be, amikor a lázadás

telőpontját érte el. A nép már értesült arról, hogy tragédiájának gyors befejezése felvonulóban van. Valóságos könyörögtek nekünk a polgárok, hogy térjünk be hozzájuk, legyünk a vendégek és versenyeztek azon, hogy ki adjon lakást egy osztrák-magyar tisztnek. Felzúgítottak bennünket arra, hogy ézenük meg hadseregünknek, vonuljanak be minél hamarabb a városba és verjék le a lázadást, amely pusztulással fenyegette a lakóságot. A montenegrói kormány ugyan szorgalmasan terjesztette azt a hazugságot, hogy amint bevonulnak a svábok, azonnal besorozzák a 18-50 év közti férfiakat, baállítják őket az osztrák-magyar hadseregbe és az orosz frontra küldik. Ezzel szemben tény az, hogy sokan jelentkeztak bevonuló seregeinknél katonai szolgálatra és könyörögtek, vigyék őket az olaszok ellen, akiket szívből gyűlölnék, mert nemcsak bennünket ostromoltak meg, őket is cserben hagyták. A lakóság szívből gyűlöli az olaszokat.

— Kétféle napig voltunk Podgoricában és itt már rendszeres polgári lakásom volt eltérően danilowgradtól, ahol nedves házakban egészségtelen lakásban kellett meghuzódnunk. Az én lakásom nélkül ugye csöppögött a viztől, hogy este mindig nedves ágyba kellett lefeküdnöm. Érdekes, hogy ebben az időben elrúcsoskodott faluban volt vízvezeték, aminek az a magyarázata, hogy itt lakott a királynak egy rokona, akinek kedvéért bevezette az állam a vízvezetékét. Podgoricában találkoztam Frank Bih Dodával, akivel együtt ékeztem. Az albániai törzsfőnök rendkívül elegáns ur, aki igen sok nyelven beszél. Egy szép napon azonban minden európai szokástól eltérően köszönés nélkül eltűnt a nem sikerült megindnom, hogy hová lett.

Katonáink sorsa Montenegróban.

— A mi ezután történt velünk, azt már tudják önök. Felzabadtó csapataink győzelmes fegyvereinek hála, kiszabadultunk, csakhamar Cattaróba kerültünk és onnan hazá.

— Sajnos, nem mondhatom azt, hogy a montenegrói fogságba került legénységünkkel is úgy bántak volna, mint velünk, tisztekkel. Az iparosokat, a műszaki csapatokhoz tartozókat a montenegróiak is ipari munkára alkalmazták, azonban legnagyobb részét embereinknek utat építésére vezényelték ki. Nem hinném, hogy ezer és egynéhány száznál több emberünk került volna kezükre. Mikor én Podgoricában voltam, mindössze kétezár emberünket találtam ott, akiket az ország minden részéből összpontosítottak hogy a kapitulációnál kíséreljék őket montenegróiakért. Soha sem fogom elfelejtani azt a látványt, amely a podgoricai iskolának egyik termében tárult elém, ahol nyolcvan beteg emberünk volt összezsúfolva. Ezek is, mint szegény katonáink legnagyobb része, az éhségtől álltak közel és akik Montenegróban lettek sirjukat, azok legnagyobb része az éhségtől pusztult el. A kormány parancsára egyik tengerészeti orvosunk gyógykezelte ezeket a szerencsétleneket és tőle tudom, hogy egynémelyikük annyira ki volt éhezve, hogy amelyik egy pohár vizet ivott, azonnal szívrohamból halt meg és meghalt. Rattentő látvány volt, amikor a kiaszott árnyékemberek a podgoricai polgárok házában bezárt ablakán a ajtaján kopogtattak és kenyérért koldultak. Ha egy darab kenyeret, vagy csontot vetettek nekik, akkor bizony úgy élőködtek azon, mint az az állat, amely élős csontot szoktak dobni. Még lakást sem adtak szegény katonáinknak, szabadban lézengtek rongyokban, piszokban,

kecskebőrökbe öltözve, teljesen leélve, mint a falra vetett árnyék imbolyogtak a utcákon estek össze. Hálásan emlékezem meg egy Dalmáciából odaszármazott gyógyszerész övegyéről, aki tudomásom szerint magyar nő aki valóságos jótévő anyja volt szegény katonáinknak. Maga is szűkös viszonyok közt élt, kis vagyonkása volt, azonban saját szemimmal láttam, hogy azt a három koronát, amelyet én fizettem neki fogporért és fogpasztásért, nem tette el, hanem odaadta egy katonának, hogy kenyeret vehessen magának. A szerencsétlen asszony provizorja, akit elküldött Franciaországba, hogy bevásároljon, eltűnt, elvitte a pénzt.

A királyi család utolsó napjai.

— Podgoriczai tartózkodásunk alkalmával tenni voltunk még annak a balkáni pompájú felvonulásnak, amelyet Nikita király rendezett gárdájával, hadvezéréivel a városban. A szultántól ajándékba kapott sűrűre paripán lovagolt be, a főtéren maga köré gyűjtötte a népet, beszédet intézett hozzájuk, utolsó ellentállásra buzdította őket, azonban azt láttam, hogy ő felsége szózatának nem volt hatása, mert ugy látszik a nép már tudta, hogy milyen tervekkel foglalkozik. Péter herceg ekkor még Krusevacban volt, ahol talán egy nap múlva találkoztam apjával és ahonnan a már ismeretes uton megszöktek az országból. A herceg a Lovacsenen védekező montenegrói seregnek volt vezére és tudjuk, hogy a háború egész ideje alatt a Lovacsenen tartózkodott. Mirkó herceg, aki nem olyan kiváló személyiség, mint Péter tudtommal Krusevacban maradt. A környezetükben élők tisztelték, akik velünk szemben tisztességtudóan, mint intelligens emberekhez illő, úgy viselkedtek, a király esküje után is az országban maradtak.

Durazzo két napig állhat.

(Esszad pasa teladata. — A szerb kormány nyomorban.)

Távirattal továbbítja.

Róma, február 4.

A Tribuna értesülése szerint Esszad pasa csapatai csupán addig védelmezik Durazzót, amíg a csapatok elszállítását és az el nem szállítható készletek megsemmisítését fedezni kell. Durazzo két napon belül el fog esni.

Páris. Az Havas-ügynökség jelenti Athénből: Osztrák-magyar és német katonai csapatok újból helyreállították a vasuti vonalat Gyevgyeli és Strumica között. A központi hatalmak csapataihoz egyre újabb erősítések érkeznek.

Róma. A Stefani ügynökség jelenti: Szalonikiben a Zeppelin-támadás rengeteg kárt okozott. Idéig tizenhét halottról, harminchét sebesültől érkezett hír. A kár nem is túlzott becslés szerint öt millió. — A Secolo szaloniki jelentése szerint a francia katonai parancsnokság és Szaloniki görög polgári hatósága elhatározta, hogy az utcai világitást a minimálisra csökkentik, mert így elkerülhetőnek tartják azt, hogy jövőben légi támadások célpontja legyen Szaloniki.

Amsterdam. Londonból jelentik: A négyesszövetség kormányai között hetek óta élénk levelezés, tárgyalás, vita folyik arról, hogy Anglia, Francia-, Olasz- vagy Oroszország köteles-e a szerb kormány részére ele-

gendő összegű pénzt adni. A gyors menekülésben ugyanis, a szerb állampénztárt nem megfelelően kezelték és most jelentékeny összegeket nem tudnak megtalálni. A vizsgálatok, amelyek az összegek, vagy legalább az eltűnés módja iránt folytattak le, eredménytelenek maradtak. Franciaország és Itália már kijelentették, hogy a szerbek támogatásának kérdését a szövetségesek egymás között még nem intézték el, Oroszország és Anglia pedig egyáltalán nem is válaszoltak. Péter király és Pasics miniszterelnök most barátaiktól elhagyva, teljes nyomorban ülnek Korfuban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi nézőr:

Szombat: „Ember tragédiája”.

* A színház hírei. Vasárnap előadások. Vasárnap két előadás lesz, mint rendszeren. Délután három és fél órakor mérsékelt helyárral egy kedves operett, a Tiszavirág kerüli színe, a főszerepekben Horváth Mici, Járás Bökke, Barics Gyula, Győző Alfréd, Polgár Sándor, Várnay Jenő stb. — Este hét és fél órakor rendszeres helyárral Madách elévülhetetlen műve. Az ember tragédiája szerepel a műsorban, amelyet hosszú pihenetetés után szombaton játsza a társulat. A főszerepeket K. Kápolnay Juliska, Hídvéchy Ernő és Delle Lajos játssza, azonkívül részt vesz az egész személyzet. — Leányvásár és Luxemburg grófia. Ezt a két kiváló operettet eleveníti fel a társulat részben új szereposztással. Mind a két operett annak idején állandó színi házakat vonzott és remélhető, hogy a két repriz ma is meg fogja hozni a kellő eredményt. — Odró Arpád, a budapesti Nemzeti színház kiváló művésze a jövő héten kedden és szerdán két estén át vendége lesz az aradi színháznak. Első este a Dolovai nábob leánya Tarián Gida főhadnagyát és második este Lyon Lea főhercegnőt játssza.

* Népszerű helyárrak a Vöröskereszt művészeti éjén. A Vöröskereszt vasárnap művészeti éjén nemcsak azok számára rendezi, akik megszokott publikumai a hangversenyeknek, hanem alkalmat akar nyújtani a tiszta magyar művészet élvezésére azoknak is, akiknek nem áll módjukban magasabb helyárrakat fizetni. Ezekről a helyes szempontoktól vezéreltetve, az első 3 sortól eltérve, 3, 2 és 1 koronás helyárrakat állapított meg az egyesület. A közönség felhasználva az alkalmat, siet helyet biztosítani magának, hogy hallhassa Csillag Teréz nemes szavát és Tarnay Alajos bájos dalait. Vasárnap délig lehet előre váltani jegyeket a Sherhág-cégnél a estén este a Kulturpalota pénztáránál.

* Stuart Webbs az Apollóban. (A pokolkastély premiere.) Stuart Webbs régi ismerőse a mozi közönségének. Meelepő szenilitás és vakmerősége Sherbock Holmesével és Nick Fantomával vetekedik. Nem balad a mozi detektívok kitesposzt utain, hanem gondolkodásában, tetteiben eredeti. Ahogy a pokolkastély misztikus rejtélyére fényt derít, az egyszerűen bámulathagyó. Feszült érdeklődéssel kísérik idegfejesítő nyomozását, amely szörnyű bűntényről rántja le a leplet. A dráma lebilincselően érdekes meseszövevével egy színvonalon áll a darab pazar kiállításával a szereplők pompás játéka. Ernst Reicher Stuart Webbs szerepében megkapó, élethű alakítást nyújt. A ma nagy sikerrel bemutatott képet még szombaton és vasárnap mutatja be az Apolló-színház a legújabb hadiképekkel együtt.

Kicsempészték a városi székben mért hust.

(Visszaélés a tejutalvánnyal. — Új népelelmezési cikk gyártása. — Egy kiló korbász egy korona.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 4.

A közlelmezési bizottság Kintzig János főispán elnöklésével tartott ülésén igen fontos intézkedés történt a népelelmezés javítása, illetve a már egyszer elrendelt intézkedés érvényesítése céljából. Mindkettővel arra törekszik a bizottság, hogy a hus élvezete a mai állapotok határai közt némileg is lehetővé váljék.

Igen nagy jelentőséget kell tulajdonítani Hecht Arnold dr. tb. főorvos szilisszából és a közlelmezés iránt tanúsított nagy érdeklődéséből származott annak a határozatnak, amelyvel a bizottság a vágóhidon termelt marhavért csészés korbász áruvá dolgoztatja fel és rendkívül olcsón árussítja. Hecht dr. már régebben indítványozta, hogy a 17 százalékos fehérvért tartalmú vért, amelynek 19 százaléka a marhavérbe 6 koronát fizetünk kilónként, ne hagyja a tanács elkallódnia, hanem használja fel népelelmezésre. Az ő kimutatása alapján Berkó Ferenc vágóhídi igazgató egy hentes leányval korbászfélséket készíttetett és azokat ma a bizottság tesztel megvizsgálás után kitűnőnek találta. A korbász kilója 90 fillérbe került, azv. hogy egy koronát adhat. A bizottság, hogy a közönséggel megismeresse, próbaképpen egy métermáskát gyártat és az élelmezési üzletben árussítja. Forolytató gazdáknak megbeszélhetően szolgálatot tesz. A város havonta 80 métermáskát tud majd produkálni.

A másik fontos intézkedés, hogy a bizottság megtiltotta a juh-mészárszéknek a nagyobb mennyiség kiszolgáltatását. Lócs Rezső helyettes polgármester beszámolója a juh-mészárszék számadásáról, bejelentette, hogy az eddigi deficit 8000 korona, ami abból keletkezett, hogy a súlyosabb anyajuhok vemberek lévén, még nem kerültek levágásra. A város azonban 500 darab bárányt kap és csak tíz koronájával számítva is 5000 korona bevételre tesz szert. Az Aradi Közlöny is rámutatott erre, amikor a mészárszék mutatkozó deficitjéről beszámolt.

Természetesen szóba került az Aradi Közlönynek az a megállapítása is, hogy a juhhus nem az aradiaknak, hanem idegeneknek és gazdag uradalmaknak jut. A helyettes polgármester azt jelentette, hogy átvizsgálta a blokkokat és azt látta, hogy csak egy esetben adtak ki hat kiló hust egy uradalomnak, azonban a jövőben ez sem történik meg, mert utasította a mészárszékot, hogy egy kilónál senkinek többet nem adhat.

A közönséget nyugalantítja az a tudat — mondotta Múlek Lajos dr. — hogy mi itt mindentéle intézkedést teszünk a népelelmezésre és az aradiak elől elviszik mások. Megnyugtató, hogy a dolog úgy áll, a mint a helyettes polgármester ur előadta.

— Bocsánatot kérek, de a dolog egyáltalában nem úgy áll. — mondotta Probst Mihály bizottsági tag, aki táradhatatlanul utazik vásárról vásárra és uradalmakba, hogy a városnak mindig kellő mennyiségű juha legyen, mert én a saját szememmel láttam, hogy egész juhokat adtak el a mészárszékban, szállodások is nagy mennyiségben vásárolják a juh hust, a

melyet nem mindig Aradon használnak el és a közönség ott állt elégedetlenkedve az üres mészárszék előtt. Teljesen igaz, hogy idegenek sok, igen sok és olcsó hust vittek ki Aradról.

A legilletékesebb helyről történt eme megállapítást (Probst naponta megtordul a juh-mészárszékben, ő a város bevásárlója és bizalmi tértia) ki kell egészíteni az Aradi Közlöny tudósítójának azai a tapasztalatával, hogy egyik vásárnap mástól óra alatt 32 talusi asszony vásárolt 1-2 kiló juh-hust, amit bizonyára nem itt, hanem otthon, a tulajában fogyasztott el.

A bizottság kéri a tanácsot, hogy a juhhus kicsempésztését akadályozza meg.

A közönség leleményes és a mai viszonyok különösen alkalmasak az apró visszaélésekre. Ma a helyettes polgármester jelentette be, hogy a tejutalvánnyal visszaélések történnek és éppen ma állapította meg Pálta Miksa, a Széchenyi-utcai élelmezési üzlet vezetője, hogy két urcsalásból ugyanazzal a tejutalvánnyal kétszer, háromszor is elküldtek naponta felért. A bizottság elrendelte, hogy a mai rendezést megváltoztatja és a jövőben olyan utalvánnyok lesznek, amelyek minden napra külön érvényes iktatóból állanak és amelyek mindennap megszemlítésnek elhasználás után.

A növényveti meghonosítása lehetetlen, mert mint Hecht dr. jelentette, az előállítás-hoz szükséges növényzet nem biztosítható.

Zugbörze

egy fővárosi kávéházban.

(Galíciai menekültek üzletei.)

Állított tudósítás.

Budapest, február 4.

A budapesti kereskedelmi- és iparkamara és a kereskedelemügyi minisztérium ma értesítették a főkapitányságot, hogy a Károlykörúton levő régi Orosz-kávéházban, melynek most Strasser Adolf a tulajdonosa, zugbörze van. Az értesítés szerint a zugbörze bórókkal kereskedik, még pedig olyan nagy mértékben, hogy ez jelentékenyen hozzájárul az áremelkedéshez. Figyelték a kávéházakat és meg is állapították, hogy tényleg történtek ott eladások és vásárlások.

Tegnap délután több detektív helyeskedett el a kávéházban, hogy a zugbörzét megfigyelje. Mintegy harminc-negyven ember vett részt az eladásokban, illetve a vásárlásokban és különösen tizenhét ember viselkedett azresszive, akik nemcsak eladtak, hanem nagyban vásároltak is. Az üzletet, miután lebonyolították, azután fizettek és nehéz ezreséket adtak át egymásnak. Amidőn a zugbörzések aláírták a szerződéseket, közbeléptek a detektívek és a tizenhét embert bekisérték a főkapitányságra.

Valamennyien galíciai zsidók és beismerték azt, hogy hosszabb idő óta foglalkoznak bórók kereskedésével és árussításával. Árut egyáltalában nem tudtak szállítani és csak azért dolgoztak, hogy egymást becsapják. Különösen

négy galíciai zsidó üzérkedett közülük nagyban: Kessel Abrahám, Maurer Salamon, Gollert Jakab és Luft Sámuel. Kunál a négy embernél sok pénzt is találtak. Kivitték őket a toloncházba és toloncuton járnak el ellenük, előbb azonban a toloncházba ki fog szállani az adó-feltétvelevél is, hogy megadóztassa őket.

Németország hatalmát látják Bukarestben.

(Románok az entente tehetetlenségéről.)

Állított tudósítás.

Bukarest, február 4.

Felhivatalos Viitorul legutóbbi számában „Németország hatalma” címmel vezércikket közöl, amelyben a következőket felti ki:

— Anglia és szövetségesei most azon fáradoznak, hogy a blokkot Németország ellen megszigorítsák. Azonban a németek sem maradnak télenek. Az a hatalmas gazdasági blokk, amelyet Németország és szövetségesei, Bulgáriával és Törökországgal együtt képez, éppen elég fegyver bármilyen blokkdal szemben. Egy pillentés a háború térképére már megmutatja nekünk, hogy mily óriási a német „átfogat”, amely Hamburgtól Bagdadig vonul. Mondhatjuk azt is, hogyha Németország élvezte tengerentúli piacait, még akkor is oly hatalmas gazdasági tényező marad, amely versenyfárs nélkül áll szövetségeseivel együtt. Ez azonban, bárhogy is szervezkednek Anglia és szövetségesei, soha nem válóulhat meg. Megtörök ez a német hatalom és szövetségesei erőségén.

Bukarest, február 4. A felhivatalos „L'Independance Roumaine” írta: Ábban a helyzetben vagyunk, hogy közelhejtük, hogy azok a tárgyalások, amelyek Románia és Bulgária között folynak Bulgárián át szállítandó román áruk átszállítására vonatkozólag, kedvező feltételek mellett befejezéshez közelednek. A román és a bolgár vasutak képviselői nagyjában már meg is egyeztek; a meg egyezés alapja az, hogy rövid idő múlva 1000 vagon áru fog Romániába érkezn; ezek az áruk még mindig Szalonikiban vannak.

Bukarest, február 4. Busche német követ visszaérkezése óta a román kormány és a németek közt tárgyalások folynak arról, hogy újabb száz ezer vagon szalonit engedjen át Románia Németország számára. A tárgyalások folynak a valószínűleg hamarokra sikerrel be is fejeződnek.

Bukarest. Az Adeverul jelenté Szentpétervárról: A Novoje Vremja a miniszterelnök-változás alkalmával kikérte Ohwostow belügy-miniszter véleményét a kormány politikájára vonatkozólag. A belügyminiszter a következő nyilatkozatot tette:

— Nálunk Oroszországban a kormány tagjai nem rekrutálódnak a különböző pártok tagjai köréből és ennek következtében nem is támaszkodik különböző politikai pártokra. Azt az utat, melyet programja számára kijelöl, nem pártérdekekre való tekintetből folytatja, hanem az ország egyetemes érdekeinek szempontjából. Ezért nem lehet most szó arról, hogy a kormány politikájától akár jobbra, akár balra eltérne.

— A legfontosabb probléma most számunkra, ellenségeink legyőzése. Nekünk oroszoknak, eltekintve néhány indulatoskodó, hevélykény embertől, ebben az irányban kell tovább munkálkodni.

Metianu metropolita

meghalt.

(A román egyház gyásza. — A volt aradi püspök élete.)

Az Aradi Közlöny tudósítóművel.

Arad, február 4.

Nagyszébenben esztendőnk délután hunyt el a magyarországi román egyház főpásztora Metianu János nagyszébeni érsekmetropolita, volt aradi román püspök, aki főpapi és egyházpólitikai tevékenységével egyaránt oszlops, kiemelkedő alakja volt a román egyháznak.

Metianu János 1828-ban született a fogarasmegyei Zernyesden. Most kilenvennyolc éves volt. Gimnásiumi tanulmányait Brassóban végezte, a bölcsészeti diplomát Kolozsváron, a theológiát Nagyszébenben szerezte meg. Ezután mindhárom közigazgatási pályára lépett, de röviddel rá felcsorította pályáját és Rozsnyón, Brassó megyében plébánosvá választották. 1858-ban alepiskopos lett, két év múlva pedig főesperes. Mint főesperes-ny az adminisztráció, mint a községek terén nagy érdemeket szerzett és asszertívül hamarosan a fogarasmegyei románusoknak is vezető fia lett. Az 1860. évi kolozsvári diétán, az 1868. évi nemzeti kongresszuson és az 1871. évi román nemzeti konferencián nagy szerepet játszott. A barátságot tartott fenn Schwarzenberg és Montenuovo hercegekkel, akik az abszolutizmus idejében Erdélyt kormányozták. Saguna János bárónak, az akkori érseknek nagyrehabilitált munkása volt és mint ilyen ő is részt vett abban a mozgalomban, melynek az volt a célja, hogy a görög keleti román egyházat a szerb egyháztól elválasszák. Tagja volt a nagyszébeni érseki konzistoriumnak és az egyház nemzeti sinatájának. Saguna báró halála után az érsekválasztásra összehívott nemzeti kongresszust is ő vezette. 1874-ben nagyváradi érseki helynök lett és 1875-ben megválasztották aradi püspökké.

Az aradi püspöki székhelyben.

Mikor Metianu elfoglalta az aradi püspöki széket, az egyházmegyét nagy szegénységben találta. De szellemi ereje és kiváló munkaképessége által csakhamar rendbe hozta egyházmegyéjét és intézményekkel és alapítványokkal látta el. Bejárta az egyházmegye összes plébániáit és mindenütt személyes tapasztalatokat szerzett. Ő alapította a püspökség jelenlegi palotáját, amelyben elhelyezte a tanító képződet és a papnövelőt. Mindkét tanintézet tantervét szerveztette és a tanári kar fizetését fölemelte. A két tanintézet mellé két konviklust létesített, amelyben évenként 80—100 szegény tanuló ingyenes ellátásban részesült. Papságról is bővebben gondoskodott. Megalapította a papok ösvényének és árváinak segélyalapját, amely jelenleg tekintélyes nyugdíjintézet. Az egyházmegye részére leányiskolát is alapított, amely a püspöki rezidencia mellett díszes, hatalmas palotában polgári iskolává fejlődött.

Abbeli törekvése azonban, hogy Aradon egy román gimnásiumot alapítson, nem sikerült. Ellátta az egyházmegyét nyomdával is és ezeken kívül több alapítványt létesített és mindenben szaporította egyházmegyéje vagyonát, úgy, hogy ez képes lett egy kulturális, mint a különböző intézményeit fenntartani.

Mint egyházió aktív politikus nem volt, de mindenkor arra törekedett, hogy a vezetése alatt álló egyház mindenben megfeleljen azoknak a hasznos kötelességeknek, melyeket a

magyar nemzet elvárt tőle. Pásztorlevelei, melyeket papságához és híveiből intézett, tanuskodnak lezjobban mélységes hazaszeretetről és kiváló nemzeti érzéseiről. Mint az aradi görög keleti román egyházmegye püspöke egy város, mint a megye vezető körével szíves és baráti viszonyt tartott fenn és ezt a jóviszonyt értékesíteni tudta egyháza és hívei javára. Mint az országgyűlés felső házánek tagja sokszor felszólt, mikor a magyarországi románok ügyeiről volt szó. Meleg baráti viszonyt folytatott Zaitinszky Mihály gróf, akkori vallás- és közoktatásügyi államtitkárral és az a baráti viszony mindkét fél javára szolgált, mert az esetleges ellentétek és a viszony következtében kövnyedni almutáltak.

Metianu, a püspök és az ember.

Kiváló praktikus érzéssel volt minden iránt, különösen a községek ügyek iránt. Minden alkalmat felhasználta, hogy egyházmegyéje vagyonát szerveztette, mert azt az országban vallotta, hogy a nép jóléte és elégedettsége a vallásérvelmeknek előmozdítója. Mindenben igyekezett arra is, hogy a románok kultúráját, ahogy csak lehet, emelje, és az ösztönzőket állítsa az érdeklődést magas szintre, és hogy egyházában is neveljen és fő tanítókat neveljen. Azok az iskolák melyeket ő létesített aradi püspöksége idején, mindenben megfelelték a kor követelményeinek és Variassy Árpád, az akkori tanfelügyelő ezen tanintézetek működését számtalanszor dicsőítette legesőbb elismerésben.

Vandégszerető ember volt. Aradi főpásztorokodása idején astarta köré gyűjtötte a várost, a megyét és a románuság vezető férfijait. Ezekből az összejövetelekből baráti viszony fejlődött ki a község vezetői és a románuság között, mely kölcsönös megértésre vezetett.

Kiváló munkásságát felsőbb helyen is méltányolták. Több királyi kitüntetésben részesült. Megkapta az arany érdemkeresztet, a vaskorona rend másodosztályát és a millennium alkalmával a Ferenc József rend elsőosztályú lovagkeresztjét.

Metianu metropolitává választása.

Róman Miron, az akkori érsek metropolita 1899-ben meghalt, a röviddel utána összehívott egyházi kongresszus Metianu Jánost választotta meg utódjául. Ekkor vált meg az aradi püspöki székről, ahol oly nagy sikerrel és meleg szeretettel huszonnégy éven keresztül működött. Mint érsek metropolita az aradi egyházmegyében megkezdett tevékenységét tovább folytatta erveletlen buzgalommal. Az ő főpásztori működése alatt épült a nagyszébeni érseki székesegyház monumentális palotája, ugyancsak a hatalmas új szeminárium. Papiált itt is meleg szeretetbe fogadta. A papok ösvényének és árváinak itt is alapítványt létesített. Pár hónappal eselőtt elhatározta, hogy a heretérén elesett hívei árváinak ellátására és nevelésére árvaházat létesít.

Családi élete és betegsége.

Metianu János világi nap volt, de ösvényesre jutván szerzetes lett és mint ilyen meg volt a kánoni köpessége, mely a magasabb egyházi méltóság betöltésére predestinálta. Házaságából két fia és egy leánya született. Elviki fia Brassó vármegye főbírója, másik pedig földbirtokos. Leánya korán elhunyt.

Az elhunyt főpap egy kora miatt pár hónappal eselőtt meghalt a hamarosan ágyának is esett. Táplálékot nem vett megához és környezete tudta, látta, hogy az egyházfejedelm napjai meg vannak számlálva. Pap I. János, az aradi görög keleti román egyházmegye püspöke több ízben meglátogatta a nagybeteg főpásztort. Szerdán sárgonyilag hívták hozzá és a püspök ekkor már el volt készülve a legrosszabbra. Azonnal elutazott és még életben találta az egy főpapot. Ellátta az utolsó kenettel, az urvasorával és Metianu János esztendőnk délután esendően észrevétlenül jobbláttra szenderült.

Temetése felett még nem történt döntés az érseki szék részéről, mely már össze is állt Pap I. János elnöklete alatt. Valószínű azonban, hogy a metropolitát vasárnap fogják temetni. A temetésen az aradi szentek is részt vesznek földöntésével, melynek tiszteletére többek között Golda László dr. szentkeréki titkár, Gioroaria Román szemináriumi igazgató, Pod György szentkeréki alférfő lesznek.

Az érseki szék betöltése.

A magyarországi görög keleti egyház szervezeti szabályai értelmében az érseki szék három hónapon belül betöltendő. Az érseket az egyházi nemzeti sinat választja, amely százhusz tagból áll. Ezek között hatvan tag az érseki egyházmegyéből és harminc-harminc az aradi és a karánsebesi egyházmegyéből lesz. A választást az érseki konzistorium meglátogatja. Ez rendszeren a legidősebb püspök szokott lenni. Amennyiben azonban az illető nem lenne, úgy ezt a hatalmat és mérték ruházzák, aki nincs érdekelve a választásban. A szótöbbséggel megválasztott érseket a kultuszminiszter jóváhagyás céljából felterjeszt a királyhoz és csak miután a legfelsőbb megerősítés megérkezik, a nemzeti kongresszus beiktatja méltóságába.

Jelenleg a legidősebb püspök a magyarországi görögkeleti román egyháznak Pap I. János. A választást tehát ő vezeti. Ha azonban nem lenne, akkor Christea Miron lesz a helyettes és ha ő is nem lenne, akkor a választást az érseki szenteknek legidősebb tagja vezeti. Tehát Puskán Illáron dr. eretimidrita, érseki vikárius, vagy Muszda Filaret karánsebesi püspöki vikárius, vagy Ruska Eusebius nagyszébeni archimandrita és szemináriumi igazgató.

A magyarországi görög keleti román egyházmegyék a többi görög keleti egyháztól teljesen független (autokefal) egyház, amely semmiféle külföldi egyháznak nincs alávetve. Miután a nagyszébeni érsek metropolita a románuságnak legfőbb egyházi méltósága és egyetemes politikai vezetője lévén, a választás elé már most is érhető érdeklődéssel tekintenek. Eddig semmiféle kombináció nincsen. A felekből ítélve a románuság Christea Miron, a karánsebesi püspöket tekinteli hivatottak, aki erdélyi ember és az ottan viszonyoknak alapos ismerője, arra, hogy ezt a fontos egyházi méltóságot betöltse. A karánsebesi püspök még fiatal ember, a legesebb férfi korban van, kiváló képességgel rendelkezik és teljesen munkaszerében van, ezért a mostani viszonyok között őt tekintik a legalkalmasabbnak arra, hogy a magyarországi románuság ügyeit vezesse.

Sokan Pap I. János püspökről is beszélnek, mint az érseki szék jelöltjéről. Az aradi püspök azonban — úgy tudják — nehezen válna meg a mostani pozíciójától. Kora ifúságától az aradi egyházmegye szolgálatában áll. Ennek ügyeit alaposan ismeri és így nála alkalmasabb embert erre a püspöki székre nem is lehetne találni.

Az új érsek tehát vagy Pap I. János, vagy a karánsebesi püspök lesz. Ha Pap I. Jánost a magyarországi románuság mégis az érseki székbe álltató, akkor utódja csakis egy lehetne — Mangra Vazul.

Kintzig János főispán első budapesti utja.

(Közélemezési kérdések tárgyalása a kormánnyal. — A főispán beszámolt utja eredményeiről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 4.

Kintzig János, Arad város főispánja, székfoglaló beszédében azt mondta, hogy minden közérdekű ügyet a maga személyes afféjének is tekinti és mindazoknak, akik önzetlenül fáradoznak a közért, támogatónak lesz. A főispán az első alkalmat felhasználta arra, hogy a fettek emberének ismerjék meg őt. Ma egy hete foglalkozott a közfelfizetési bizottság a fizetlenség, a rizshozatal kérdéseivel és a főispán ma sem várva, míg a hivatalos uton eljutott hozzá az a kérelem, hogy vegye párfőnöksébe ama nagvitalossági közfelfizetési problémák megoldását, a leggyorsabban megkezdte. Budanestre utazott, ott a kormánnyal tárgyalt és egyenlőséget jellemző nyilatkozattal, szintén beszámolt ma a bizottság ülésén utja eredményéről.

— Leceles sorban — mondotta — a kormánynak legutóbb kiadott Helyzetkiváltási rendelete által teremtett helyzetről óhajtottam tájékozódást szerezni. A legilletékesebb helyen nvert információim szerint azt mondhatom, hogy az eddig eszközölt kalkulációk mind megalloznak és mindaddig, míg a Helyzetkiváltási adatok nem lesznek készen, nem is tudhatja senki, mennyi Helyzet kap a város. Az öszirást be kell felelni és a városnak a legfontosabban meg kell állapítani a szükségletét és arról február 8-ikéig jelentést kell tennie. A kormánynak az adatok ismeretében és jelezhetem, hogy egész más kulcs szerint, mint eddig, fogja megállapítani a város kontingensét, mert az eddig kijelölt 23 és fél vagon a valóságos szükséglettel nincs összhangban.

A főispán előadására László Rész helyettes polgármester előadta, hogy tegnap a helyfőminisztérium távirati megkeresését intézett a városhoz az ügyben és az a felelés ment el, hogy 54 ezer lakos ellátatlan Aradon és mindent számításba véve, havi 29 vagon Helyzetre lesz szükség az új gabonáig. Bejelentette a polgármester a miniszternek azt is, hogy összesen 4 és fél vagon felesleg van Aradon. Kérte, hogy a miniszter a malmoknál lekötött, de most elrekvált, körülbelül 35—40 vagon Helyzet ne számítsa be a kontingensbe.

A főispán azt helyesebben tudomásul vette és folytatta beszámolóját.

— A Svájcban vásárolt és a város tulajdonát alkotó 14 vagon rizst szerettem volna minden körülmények közt az aradi közönség részére biztosítani. Kijelenthetem, hogy a legjobb akarattal találkoztam mindenütt. Az ország részére megállapított kontingens, ami körülbelül 281 vagon, nehezen jön meg Svájcban. Azonban az bizonyos, hogy tekintetbe veszik a város előrelátását, rizikóját és áldozatkészségét, amelyre lemondott a magasabb árból keletkező haszonról és az ország részére biztosította a rizst és ha bejön az egész kontingens, akkor a város megkapja mind a 14 vagonot, ha pedig csak egyrésze érkezik meg, akkor a város arányosan részesedik. Természetesen, amit más városoknak juttatnak Arad rizséből, annak árát a Haditeremény Részvénnytársaság megtéríti.

A helyettes polgármester jelentést tett ezután arról, hogy az állattartó gazdák részére 500 métermássa korpát kell kérnie a korpa-

központtól. A főispán elmondotta, hogy járt a központnál, de sajnós, ott minden kapható, csak kora nem, mert ezt a takarmányt elsősorban a hadsereg részére biztosították.

Felhívta véül a főispán a bizottság figyelmét a részleges kérdésre.

— Tudomásomra jutott — mondotta — hogy egyesek 840—900 koronáért ajánlanak részleges eladásra. Ez huzab, mert az illetőknek egy kilo állomány sincs, hanem csak megrendeléseket nyitítanak és később akarnak a földmivelésügyi minisztérium után Svédországból megzerezni. Kijelentheti, hogy egyáltalán a földmivelésügyi minisztériumnál lesz kapható a részleges és pedig 300 koronáért. Jó lenne, ha az aradi szállásgazdák már most megállapítanák szükségleteiket és megtennék a lépéseket a beszerzésre. Variassy Lajos polgármester kijelentette, hogy felhívást bocsát ki és a birtokosokat jelentkezésre szólítja fel.

Orosz készülődés a román Duna mentén.

Méltó tudósítás.

Erkezett éjtel 2 órakor.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója jelenti Bukarestből: A Zieuanak jelenti Tulceából: az orosz dunai kikötőket különösen erősen építik ki. A Duna kihezásainak összetölyésánál erődöt építettek és két tényszöröt szereittek fel. A Csatai erődnél pontonokat építettek. — A Duna-kikötők állomáshelyei dróttalan táviró állomásokkal vannak felszerelve. Reni kikötőjét szánták flottabázisul. A román partokat éjtelente tényszörökkel világítják meg. Románia tiltakozására ezt az eljárásukat azzal okolták meg, hogy csupán a Dunát kutatják át, mert orosz katonák szökését akarják meggátolni. Annak megakadályozására, hogy az orosz flotta a román hajókat átkutassa, a hajóra katonai őrségeket helyeznek el.

Tulceából jelenti: Egy naszád egy megsérült orosz tengeralattjárót vontatott Renibe. Valószínűleg tengeri ütközetben sérült meg.

Bukarest. Az Universulnak jelenti Tulceából: Tegnap délután a Traján román gőzöst egy a Dunán felfelé haladó görög hajót vontató orosz ágyunaszád megállásra szólította fel. A hajó befutott román vizekre s a partnál horgonyt vetett. Az orosz hajó benyomult a román területre és ismételtén felszólította a Traján parancsnokát, hogy hajójával menjen Renibe átkutatás céljából. A parancsnok tiltakozott, mire legénységével együtt elfogták, s Renibe vitték, ahol öt órás kihallgatás után irományait átkutatva, elbocsátották. A hajó csakis ezután folytathatta útját.

Sertésöl-lakások.

(Aradi külvárosi viszonyok. — Azoknak ajánlva, akik Aradon rendőrpalotát akarnak építeni.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 4.

Ülön mellem a kandallóhoz. — akarom mondani a konflic bérházára az, aki Aradon rendőrpalotát akar építeni; rendőrpalotát a Marneparton, olyan, mint a közel egy millió koronánkat reprezentáló kultúrpalota; — ülön mellem a bérházára és döcögjünk ki az aradi városkiváltási tiz peronvi távoltságban elvuló utcákba, pillantsunk be az ott körvező házak lakásaiba, aztán akkor mondják meg, hogy mire van inkább szükség Aradon: rendőri és más palotákra-e, vagy pedig szociális rendezésű házakra?

— Gyereünk az Illés és a Kasza-utcaiba. — mondunk az egyforatunk.

— Oda nem lehet kocsi menni, — felelt Szlavitsa konfliktárály. Csak a Variassy Lajos utcáig megvak, tovább nem.

Hát bizony a bérházasok tényleg a legnagyobb urak most Aradon és így történhetik meg, hogy a Szlavicsok esakucvan nem hajtanak be az Illés-utcába, s amig mi átvalogolunk a sáron, az időért járó díjat ők vágiák szobrá. Azt mondják, hogy a Variassy Lajos-utca mellékutcaiba nem lehet kocsival behajtani, olyan nagy a sár. Nézzük meg belülről is, ha már kívülről ilyen eliesztés. Lásunk: mi tanúzik ezekben a kis viskókban, amelyek olykor emeltes házak mellett húzódnak meg. Lásunk: a kulturpalotás és a maidnem rendőrpalotás Aradon milyen lakások húzódnak meg tizperonvire a ragyogó féltől?

Találomra bevitünk az egyik udvarba, a 81. számú házba. Az épület frontja voltaképpen alig is látszik ki, olyan mélyen süllyedt a földbe. A háznak tisztelt épülethez hasonló sertésölakat sűrűn találunk a közeli nagybirtokokon: az embernek ketté kell görbülni, ha a közepétön be akar jutni. Füstös, kormos helyiségbe léptünk. Jobbra-balra egy-egy szoba; olyan kicsinyek, mint a kávéházi telefonfülke. De nem olyan füresek. Egy-egy asszony lakik azokban két-két apró gyerekekkel és egy-két tyukkal, meg más házi állattal, továbbá vízzel és foltogatón dohos levegővel. Szabó Miklósnénak és a másik asszonynak is hadbavonult az ura, sőt Szabó már hősi halált is halt. Az egyik négy, a másik öt korona laktórt fizet havonta. Hát lehet ezért ma Aradon penészes falaknál, tüdővész-gombáknál és différia-bacillusoknál egvebet is kapni? Az egyik hadi őrséggy, akinek az areán a nyomor szent sápadtsága ömlött szét, szomorúan panaszkolta:

— Ki kell innen költözni, mert nem engedem, hogy elpusztuljon ez a két apró gyerek. Más örömm nincs az életben, csak ha megcsókolhatom a két poronyomat, hát nem szeretném, ha ebben a vizes oduban elcsnyvednének. Az egyik már úgy is tüdőgyuladást kapott.

Menjünk át a szomszédos Kasza-utcaiba. Az utat apró és nagyobb házak szegélyezik. Bekopozunk a 10. számú házba, a hol Holzinger Ferencné lakik, hátul az udvarban. Nyolcvan esztendősen néni, de ott, a hol most lakik, aligha fogja megérni a nyolcvanegyedik születésnapját. Istenem, hát ilyen szobában is lehet élni, lélekzeni, aludni és mosolyogni? A zsebkendőmből kapok és betömöm a szájamat. Ha a hőmérséklet a zéró fok alatt lenne, akkor ez a szoba — vagy minek nevezsem — hasonlítana a dobainai jégbarlanghoz, mert a

faláról lecsurgó víz megfagyva és jécsapok csüngenének alá. De nem csak a szájunkat kell befojni, hanem be kell eszni a szemünket is, mert a füst csip, mer és vár. Lehetséges két percnél tovább tartózkodni az állati szervezetet is elpusztító levegőben. Az ittóiban hallgatjuk meg, mit beszél a fehér haja anyóka:

— A tavasszal jöttem ide lakni, azt mondták, hogy nem fűtöl a masina, de hát kérem ezt már én se bírom, pedig én sem erős nő vagyok, — mondta sárnyas hangon, a melyet meg-meg szakított a faldokló köhögés.

A mikor visszatértünk Aradra, — mert a főtérrel tíz percre már a legsötétebb Erdély képeivel találkozhatunk — boldogan sóhajtottunk:

— Főkapitány ur, minnek nekünk rendőrpálot, hiszen az Illés- és Keszár-utca viskóihoz képest itt a legkisebb ház is palota!

Köpenicki füzmeister Budapesten.

(Kifosztott néptelkelők.)

az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, február 4.

Kendkívül érdekes eset történt tegnap a fővárosban. Egy füzmeisteri egyenruhába öltözött ember, — aki a nyomozás eddigi adatai szerint egyáltalán nem is katona, — megritgvelte a köpenicki kapitány dícsőségét, a nyugati pályaudvaron a vonatból kizsállított őt népfelkelő katonát, bevitte őket a közeli lakanyábs. ott előbb kifosztotta, aztán pedig lezárta őket, sajátkezűleg fordítván rájuk a fogház kulcsát. Az érdekes esetről, amelyben a vendőreig is vizsgálatot folytat, a következőket jelentik:

Tegnap este felé, hat óra tájban a nyugati pályaudvaron ember-ember hátán tolongott, amikor éppen a rákospalotai helyivonat volt indulásra készen. Ebben a pillanatban megjelent a pályaudvaron egy füzmeister s maga mellé parancsolva a pályaudvar esernökében szolgálatot teljesítő Fehér József honvéd szakaszvezetőt, megparancsolta neki, hogy kövesse őt, mert ő katonai detektív. A szakaszvezető engedelmeskedett a katonai főbbvelőnek s követte egyenesen a rákospalotai vonathoz. Az állítólagos detektív felszállt a vonatra és sorra járva a kocsiakat, megszólította a katonákat, kiktől a kimeradási engedelmet követelte. Akinak volt engedelmese, azt utjára bocsájtotta, őt közlegényt azonban, név szerint Janicska Jánost, Szigethy Miklóst, Bollák Józsefet, Hegedűs Andrászt és Varvek Józsefet lezárta a vonatról, amely nem indulhatott meg a detektív végig nem vizsgálta a vonatot. Hiába magyarázta az őt legény, hogy hiszen ők csak Rákospalotára mennek hazra s így nincs szükségük kimeradási engedelmre, a detektív nem engedett.

A vonat elindult. A detektív utjára bocsájtotta a szakaszvezetőt, ő maga pedig az őt legénnyel megindult a kijárat felé. Elöl ment a füzmeister s követte az őt legény végig a Lipót-körúton, a Falk Miksa-utcai kaszárnyába. A füzmeister bevezette a társaságot a kapun s meg sem állva a kapuportánál, csupán az idővözlését fogadva, rabjaival a kaszárnya hátsó része felé, egyenesen a fogház felé tartott. A fogházhoz érve, ráordított Spiró Sándor első bosnyák ezredbeli káplárra, hogy zárja be a katonákat. A jó bosnyák, aki egy szót sem ért magyarul, nem értette, hogy mit akar a füzmeister a honvé-

dekkel, csak értelmetlenül bámultra. Ekkor a detektív-füzmeister rámutatott az egyik cella ajtajára azt magyarázva felekkel a kulcsár bosnyáknak, hogy fordítsa rájuk a kulcsot. Ezt a jelképes beszédet már a bosnyák is megértette és kivitt egy fűrés cellát, mire a füzmeister egyenként elszedte a katonáktól a pénzüket, körülbelül száz koronát, egymásután belökte őket a cellába és rájuk zárta az ajtót. A kulcsot azután átadta a kulcsárnak s ő maga a kapuportán tartózkodása közben távozott.

Jó két óráig lehettek már bezárva a katonák, amikor az inspektor tiszti szobából lejött az udvarra Gaál László Emánuel dr., az első bosnyák gyalogezred hadnagyja, akinek jelentették, hogy őt katonarabot hozott egy füzmeister, aki azután elhárított. A hadnagy-nak gyanus volt a dolog, fölhoztatta a cellát s maga elé hívatta az őt legényt, aki most már őt kérte, hogy bocsássa hazra, hiszen egyikük sem tett semmit se. A hadnagy rögtön tisztában volt, hogy a legények vakmerő csalónak lettek az áldozatai és szonnal értesítette a főkapitányságot a katonai áldetektív merész szerepléséről.

A főkapitányságról Vaday László rendőrtanácsos Szander Gusztáv detektívot és két társát bízta meg a csaló kivomozásával, ami azonban mindeddig nem sikerült. Eddig csak annyit tudtak megállapítani, hogy a csaló rosszul volt öltözve, mert tűzér léteire bakkanóssot viselt szürke lábszárvédővel. Efelől megjelentek az összes katonák a főkapitányságon, akik csak látták a csalót s személyleírását adták róla. Annyi bizonyos, hogy a csaló ismerhette a kaszárnya belső beosztását, mert a legényeket egyenesen a cellák felé vezette. Nem minden humor nélkül való az a körülmény, hogy mikor az őt legénynek megmondták, hogy menjenek a rendőrségre kihallgatásuk miatt, kénytelenek voltak csakugyan kimeradási engedelmet kérni reggelig a bosnyákok ezredesétől, nehogy e miatt most már igazán bajuk legyen.

H I R E K LEGYABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Ottawa. A parlament olvasójában mártírtott ki. Az épület leégett. A képviselők csak nagynehézben tudtak kimenekülni a parlamentből. A kár öt millió dollár.

London. A Manchester Guardian jelenti: A hadügyminisztérium nyomonkövetésének korlátozását nem ismeri el. A kabinetben a házasság besorozását és a védkötelezettség korhatár kiterjesztését tervezik. Runciman és Mac Kenna követelik a katonai igényeknek gazdasági szempontokból való korlátozását. Döntés még nem történt.

Róma. A Messagero jelenti: A Rómában időző szerb képviselők sürgönyileg felkérték Pasicsot, hogy Rómába és Párisba való utazása előtt közölje velük, hajlandó-e egy kiküldött bizottsággal a szaksztina összehívásáról tanácskozni. A szaksztinát egy francia városban szeretnék egybehívni.

Bukarest. Ellalitty szerbiai román követ Albániában való holvadás után Korubon, ahol a szerb kormány tartózkodik, letelepedett.

Madrid. A Daily Telegraph madridi tudósítójának Romanones spanyol

minisztereinek kijelentette, hogy azok a híresztelések, mintba legközelebb Spanyolországban a semleges államok békekonferenciára gyűlénének össze, teljesen alaptalanok. Ohajtják a békét, amde még nem érkezett el az idő a barátságos és eredményes közegedésre.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Stürmer új minisztereinek hivatalba lépésekor kifogásolta a külügyminiszter és pénzügyminiszter működését. A beavatottak számolnak esetleges távozásukkal. Stürmer a дума összehívását szükségesnek tartja.

— Nyolc napl szabadság önálló kereskedőknek és iparosoknak. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara közlése szerint a hadügyminiszter a napokban elrendelte, hogy a nem harctéri (tehát csak helyi) szolgálatot teljesítő os. és kir. közös hadseregbeli B. osztályú önálló kereskedők és önálló iparosok legtöbb nyolc napl szabadságot kaphatnak, amennyiben ez üzletük, iparuk fenntartása érdekében elengedhetetlenül szükséges, tehát ha az cége szempontjából életkérdésnek mutatkozik. A 8 napos szabadság is csak akkor engedélyezhető, amennyiben azt katonai tekintetek megengedik. Hosszabb szabadság nem engedélyezhető. Ez a rendelet nem vonatkozik a m. kir. honvédségre; amennyiben a honvédelmi miniszter is kiad ilyen rendeletet, a kamara azt is közzé fogja tenni. A szabadság szóbelileg kérhető az illetékes csapatparancsnoknál.

— A portugáliai forradalom. A Lisszabonban kitört forradalom nagyobb méretű, mint az utóbbi időben mutatkozó zavargások. A forrongás egyre tart. Egyik után bombavetéstől három katona halt meg. A bombával fölfegyverzett támadókat revolverlövészekkel kergették szét. Több városnegyedben találtak fel, nem robbant bombákat. Más, kelő időben fel nem fedezett bombák felrobbanva jelentékeny károkat okoztak. A kormányzó palotáját, a munkás szindikátus épületét katonaság őrsi. A felkelők általános sztrájkra igatnak, a minnek egyes jelei már mutatkoznak is. Így a közúti vasutak forgalma teljesen megszűnt. A kormány a letartóztatott felkelőket hadihajókon internálja. Nem csak Lisszabonban, hanem Setubal, San Pedro, Porto Redondo és Mortemor városokban is pusztít a lázadás. A városok vezetőit megölték, megkínosták a felkelők. Sok portugál községben a gabonaraktárakat fosztogatják a forradalmárok, akik ellen csapatokat küldött a kormány.

— Orosz-japán tanácskozás. Londonból jelentik: Michailovics György orosz nagyherceg az orosz külügyminisztérium igazgatójával együtt diplomáciai küldetésben tegnap Tokióba érkezett.

— Az Aradfalva javára befolyt adományok nyújtásának kiigéztése képen kérjük pótlólag közölni: hogy az Aradmegyei Takarékpénztár gyűjtésén nem 3600, hanem 3700 korona gyűlt egybe Wadowazky Gusztáv 100 koronás adományát is belesámítva. — A hadbavonultak hátramaradottjai javára a következő újabb adományok folytak be: Pozegay Lajos 100 korona, Perényi József (Elek) 5 korona és Mikosevits Iván 20 korona.

— Házasság. Karlik Károly tornovai járási s. tisz. tegnap tartotta esküvőjét Zilaby Ilonkával Gyulán.

— A cárt nem szabad megérinteni. Brüsszelből jelentik: Albert király hónapokkal azelőtt orosz szövetségeseinek 30 páncélos ágyúval felfegyverzett autómobiljait ajándékozta. Az autómobilok mellé 120 belga katona is Pétervárra utazott. II. Miklós cár megtekintette a kocsikat és az egyik belga katona Brüsszelben lakó szüleinek a cár személyéről a következőket írta:

— A cár délután négy óra felé a kozáktestőrésred eszerekben uniformisában négy fehér lóval vont szánkón érkezett Carskoje-Szelből a gyakorlatra. Általában jó szinben volt, vidám hangulatúnak és igen élénknek látszott. Keresu alakja fiatalos benyomást kelt, de rövidre nyírott és durva szakállja, mely valamikor vörhenyes színű volt, már erősen szürkülni kezd. A szánkóból kiszállva, a cár sebes léptekkel a belga eszerekhez ment és erősen megrázta a kezét, majd megszólította mind a 120 belga katonát. A cár aztán föl akart szállni az egyik páncélos autómobilba, de ennek igen magas volt a lépcsője és a minden oroszok ura sehogyan sem birt följutni rá. Egyik belga tiszt odasietett, hogy segítsen, de a cár szárnyasgége ezekkel a szavakkal hátrította el a kezét.

— Nem szabad a fölséges urat megérinteni!

A tilalom dacára az orosz udvari etikettet ezen a napon mégis megszegették, mert a cár az első kísérletnél, hogy valahogy mégis fölugorjék a hátsóra, lepottyant és az éppen előtte álló belga tiszt karjaiba esett. A szemle nagy hidegben két órán át tartott s utána a cár kastélyában kávét adott vendégeinek.

— Szállítás a honvédség részére. A m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnoksága a m. kir. honvédség részére az 1916. évi szükségességeknek 1916. évi március, április és május hó végéig terjedő szállítási nyilvános pályázatot hirdet. A szállítási általános feltételek, valamint a szerződés általános rendelkezéseit magában foglaló Szerződésnyomtatvány a m. kir. honvéd központi ruhatárnál, az országos iparegyesületnél és a m. kir. kereskedelmi muzeumnál, valamint az aradi Kereskedelmi és Iparkamaránál kapható; a szállítandó cikkek hitelesített szabályzatú mintái és leírása pedig a m. kir. honvéd központi ruhatárnál bármely köznapon d. e. 9—12-ig terjedő időben megtekinthetők. Az ajánlat 1916. évi február hó 21. d. e. 9 óráig küldendő be. A szállítandó cikkek a következők: Gyalogsági gyalogsági karkötő. Távírási karkötő. Kis és 10 M. című szerszám. Nyáljel nagy és. Gyalogság részére. Lovaság és tisztjelölés részére nyáljel szerszám. Fegyverfejlesztés. 90 cm.-es órák fűrés. Közép drótvágó olló. Tábori kulacsok zsineg. Lábnyc. Celluloid jelvény csillag. Hordgyűrűvel lámpa. Jegyzékönyv. Sátorfelszereléshez sátor övek. Fekete horgany gomb. Kézi szíjjal lövőkaró. Ruhák-sár-műkefc. Bővebb felvilágosítás nyerhető az aradi Kereskedelmi és Iparkamara irodájában a hivatalos órák alatt. (9—2-ig.)

— Feldult tüzhelyeinkért. Krassószörény vármegye főispánja, Medve Zoltán most közzétette Khuen-Héderváry Károly aróttal, mint az Országos Bizottság elnökével, hogy a vármegye és Lugos városa összesen 46482 korona 1 fillért gyűjtött a háboruban feldult tüzhelyek újrafelépítésére. Krassószörény vármegye lakossága rendszeres időközönként is meglehetősen szegény, azonfelül a vármegyét is az utolsó öt esztendőben majdnem minden évben árvíz sújtotta, a háboru alatt pedig a megve terület teljesen károsult, sőt részben belső harc terület volt, úgy, hogy a kimutatott adományokkal Krassószörény vármegye közönsége a legnagyobb szükségességre jutott tanúságot. Ebből a példából is látható, hogy a sorosított polgártársakon azok is sietnek segíteni, akik maguk is szenvednek a sors csapásai alatt.

— Városi élelmiszerek ára. A városi közlelmészeti üzletekben (Förroy-utcában, Széchényi-utcában és Roros Béni-téren) árusított élelmiszerek árjegyzékét a következőkben tesszük közzé: Bab kilója 56 fillér, tojásos-farhonya kilója 1 korona 60 fillér, sózott hal kilója 1 korona 80 fillér, burgonya kilója 16 fillér, szárított zöldség kilója 4 korona 40 fillér, olvasztott sertésszár kilója 6 korona 84 fillér, hagyma kilója 50 fillér, szappan kilója 3 korona 80 fillér, árpakása kilója 1 korona 12 fillér. Kapható ezenfelül füstölt szalonna kilója 7 korona 60 fillér, füstölt hus (oldalas) kilója 5 korona, füstölt kavi kilója 7 korona, sózott bálny kilója 2 korona 50 fillér. A Tököl-téri juhágó székben kapható juhhus eleje kilója 2 korona 40 fillér, hátja kilója 3 koronáért.

— A halálócok. (Artista szenzáció az Urániaiban.) Az Uránia színház két napi szenzációja a közönség lankadatlan érdeklődésével találkozott, nap-nap után négy ízben szolgált házhaz mutatta be a színház ezt a film-oszódát, azért megállanithatunk, hogy soha film olyan nagy érdeklődést a közönség köréből nem váltott ki, mint az a kép. Elővezetelmese vállalkozások, hihetetlen vakmerőségű produkciók, lélekzefoitóan érdekessé tesszik mindvégig a képet. A halálócok bravuros mutatványai, háztatások, kárményes és a legelképzhetetlenebb helyeken vérszett nagy szabású mutatványok pedig az emberi figyelmének leghatalmasabb csodái. A közönség élvezte ezt a nem mindennapi látványosságot és megállanithatunk, hogy a színház a film bemutatásával öregeztette azoknak a sikereknek számát, melyet az utóbbi időben a művészi képek behozatásával elért. És ma, amikor utóliára mutatjuk be ezt a hatalmas film-atrakciót, az Uránia egyszerűsége jelölheti, hogy a művészi élmények sorozatos előadásában legközelebb olyan tündérmese-művel fog a közönségnek szolgálni, melynél különben soha senki nem mutatott. — A kikapós menyecske a budapesti színházak viziták slágere az „Uránia” legközelebbi bemutatója.

— Az új kenyér- és lisztjegyek kiosztása. Arad város tanácsának és Variassy Lajos polgármesternek január hó elején hozott határozata következtében az új kenyérjegyek kiosztása holnap, szombaton kezdődik ugyanazon a helyeken, ahol a múltban is osztották az utólványokat. Mindenki váltsa ki jegyeit, mert a jövőben a pénzügyőrség ellenőrzi a liszt eladást és a kenyér árusítást és jegy nélkül senki sem adhat, senki sem kaphat kenyeret, vagy lisztet. A jegyek színe minden hétre más és más. Egyszerre négy hétre érvényes jegyet szolgáltatnak ki a jelentkezőknek. Azok, akiknek háziartásában most a lisztet összeirták és az összeirtó elismervényt kaptak, ezt az irást vigyék magukkal, mert enélkül a jegyeket nem adja ki a bizottság. Kenyerjegyet csak attól a naptól kezdve kap mindenki, amely naptól az összeirtó igazolása szerint ellátatlannak tekintendő. Napi kenyérjegyekre igényel bírók továbbra is a gazdasági hivatalba vehetik át jegyeiket.

— Jótékonycélú adakozások. A világi állami elemi iskola Variassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő ravatalára szánt koszoru megváltása címén 30 koronát, a magyarpécseki felsővárosi állami elemi iskola II-ik osztály tanulói pedig cím nélkül 7 koronát juttattak kezelmhez a háboruban elesett tanítók özvegyei és árvái segélyezésére szánt alap javára. Ezen összegeket rendeltetési helyükre juttattam. Kehrer kir. tanfelügyelő.

— Öngyilkosság. Müller Mátyás kis-szentmihályi kántor-tanító 24 éves felesége a feletti házatában, hogy férje a katonasághoz bevonult, február 3-án halántékon lőtte magát és nyomban meghalt.

— Gyermek-kocsik, gyermek-székek eskis Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

— Üzleti könyvek, u. m. strazzák, 16-könyvek és irodai cikkek Kerpelnél. 193

— Alkalmi vétel a Fischer nagyáruházában a Szabadság-téren. Nvers selvem férfi-vagy női ernyők 7 korona darabja. Finom csoma harisnyák nagyon olcsó árban! A berlini kollektívából legfinomabb női ridikőlk és pénzerszénvek a míg e készlet tart. Még olcsó rési árak!!!

— Underwood-gépiró és gyorsíró szék-iskola Zitter és Hollós cégnél, főpostával szemben. Újvenott írásmunkák és sokszorosítások a legújítványosban vállaltatnak. 4697

— Értesítjük szüleiteket és a nagy-érdemű közönséget, hogy iródnkat Roros Béni-tér 1. szám alá helyeztük át. Mattheine poloskairó vállalat. Telefon 10-45. 331

— Könyvtárakat, hálvegyvüteményeket és hangjegyeket vesz Kerpel könyvkereskedése.

— Papirszalvéták olcsón Kerpelnél. 193

Hogyan hurcolták el Nikitát Szkutariból?

(Az entente-követek erőszaka.)

Tábori híradás.

Rotterdam, február 4.

A Rotterdamsche Courant konstantinápolyi munkatársa föl értesült forrásból arról értesül a montenegrói kapitulációt illetően, hogy az entente Nikitára és Xénia hercegnőre a legerősebb nyomást gyakorolta, hogy a január 18-án történt kapituláció nyilatkozat visszavonassék. A király makacsul vonakodott a visszavonó nyilatkozat megtételére. Mivel azonban helyzete veszedelmesé vált, Szkutariba ment, a hol senki sem fogadta. Az entente pénzén felbérelték a podgoricai lakosság egy részét és néhány katolikus albán törzset, hogy támadja meg a montenegrókat Podgoricában és Szkutariban. Ez volt az oka podgoricai véres utcai harcoknak és ek addott okot arra, hogy a lakosság köréből küldöttséget küldöttek az osztrák-magyar főhadiszállásra azsal a kérelemmel, hogy szonval szállja meg a várost, ami meg is történt. A Szkutariban levő entente diplomaták minden követ megmozgattak, hogy a montenegrói udvari Olaszországbaküldjék. Végre sikerült is nekik ábirni a királyt, hogy a két hercegnővel hajóra szálljon. Nikita király később az erőszaknak engedve, szintén beleegyezett a távozásba, de csak azsal a feltétellel, hogy sem ő, sem családjának egyik tagja sem marad Olaszországban, mert Olaszország ellen igen el volt keseredve. Nikitát igen fájdalommal érintette, hogy elváltak mellőle legfőbb tanácsadóját, Xénia hercegnőt.

Szkutariban egy új kormányfő alakult a négy követ felügyelete alatt, akik ott egyelőre biztonságban érezték magukat, mert azt hitték, hogy az osztrák-magyar csapatok elvannak foglalva Ó-Montenegró megszállásával és a fegyverletétel végrehajtásával. Az entente-követek azt tervezték, hogy a montenegrói hadsereg le nem fegyverzett részével, továbbá azsal a három ezer szerbvel, akik még Szkutariban időztek, valamint az Olaszországból váró segítő expedícióval védelmesni fogják Szkutarit. Nikita hallani sem akart erről, mert nem bízott az olasz hadsereg megérkezésében. Ezért aztán nem is parancsolta meg tábornokainak az ellentállást. Az osztrák-magyar csapatok nagy gyors előrenyomulása Szkutari felé ott nagy mezdöbbenést keltett, úgy, hogy az entente-követek elhatározták, hogy Meduán át Olaszországba hajóznak. Igyekeztek rábirni Nikitát is, hogy velük tartson, mert nagy szegény lausa rá nézve, ha az ellenség fogságába ke-

rülne. A király ellenállott kérésüknek és amikor a követek látták, hogy ilyen módon sem sikerül megakadályozniuk azt, hogy a király maga kösse meg a békét a központi hatalmakkal, a január 21-éről 22-re virradó éjszaka erőszakot alkalmaztak Nikita ellen és őt Péter herceggel együtt Meduába vitték, onnan pedig egy olasz torpedónaszádon Brindisibe.

Montenegróban csak Mirko herceg maradt, aki abban az időben, mikor apját és testvéreit elhurcolták, nem volt. Szkutariiban, hanem a montenegrói főhadiszálláson. Odaváló távozása előtt, Nikita felbatalmazta Mirko herceget, hogy teljhatalmúlag tárgyaljon Ausztria-Magyarországgal a kapituláció dolgában. Mirko herceg igen népszerű ember.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az aradi esküdtészeki tárgyalások. A jövő hét elején veszi kezdetét az aradi törvényszék februári esküdtészeki ciklusa, amelyre hat ügy tárgyalása van kitűzve. A hat ügy között szerepel Perva Tamásé, a kit tudvalevőleg azzal vádol az ügyösség, hogy a Bokszegről Béltre vezető úton kirabolt és meggyilkolt egy gazdálkodót, egy másikat pedig megsebesített. Perva ügyében a múlt év nyarán az aradi esküdték felmentő verdiktet hoztak, a bíróság azonban ezt a verdiktet megsemmisítette. — Tárgyalni fogják Nadasán Pálné ügyét, a kit azzal vádolnak, hogy a felmènesi bíró házáat felgyújtotta, végül Keresztes Kati és Mari, továbbá Máté Sándor egyesített ügyét, a mely már maídnem három éve húzódik. Ellenük az a vád, hogy egyik rokonukat méreggel eltették láb alól. Nincs kizárva, hogy a Máté ügyben kihallgatják Genersich Károly doktort, a kiváló törvényszéki orvosszakértőt.

VÁROS ÉS MEGYE

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1916. évi február 9-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 20. A pénzügyminiszter 148031—1915. számú rendelete a jövedelmi adó megállapítására elalkitandó felszólamisíbi bizottságba egy rendes és egy póttag megválasztása tárgyában.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1916. évi február 5-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Ember tragédiája.

Dráma.

Kezdete este fél 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Ne felejtse el, hogy a tábori csomagban egy doboz valódi Fay sodeni ásványpasztillának kell lennie. Ezzel ön hős harcosainknak

kettős szívességet

tesz: Először is a „**valódi Fay**“ nagyszerű szer minden meghülés ellen és másodsor szomjuság csillapító. Azonban hangsúlyozottan „**valódi Fay**“t kell kérnie, mert vannak értéktelen utánzatok is. 1916.

A KATONÁKNAK

a harctéren

EGYETLEN

SZORAKOZASUK

a téli hónapokban

AZ ARADI KOZLÖNY

olvasása.

Helybeli és vidéki

kiskereskedők,

kantinosok,

piaci árusok

és más

viszontelárusítók

sz. figyelmébe ajánlom, hogy

noteszek, különböző színű mappalevélpapírok, fényes és matt katonai, valamint brom-levelezőlapok, páros és virágos aranyozott levelező-

lapok, olcsó háborus imakönyvek, cigaretta-hüvelyek, cigaretta-papírok, írónok, elemi isk. irkák, 100—100-as levélpapírok, vajcsomagoló papírok, író tollak, tömeglevélpapírok, mindenféle csomagolópapírok, makulatura, tábori dobozok és ládikák, stb.

papirnagykereskedésben

állandóan nagy mennyiségben és igen olcsó árakon kaphatók. Vidéki megrendelések is pontosan intéz-
tetnek el.

Kerpel Izsó

papirnagykereskedése

Aradon, Andrássy-tér 20.

Telefon 385. szám.

2821

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket, esiliár átszereléseket jutányosan végez

Kalmár József

villanszerelési vállalkozás

Arad, Salac-utca 2. sz.

242. Telefonszám 242.

SIROLIN "Roche"

melibetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki huzamosabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.

2. Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használják.

3. Asztmában szenvedők kiknek betegségét sirolin használata jelenlékenyen csökkenti.

4. Skrofulózisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérzületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Kapható minden gyógyszerárban ára 4. korona.

Kalodont

uj csomagolás.

A mai viszonyok kényszerítenek bennünket arra, hogy közel 30 év óta forgalomban levő csomagolását a

„KALODONT“ fogcrémünknek megváltoztassuk.

A tubus csomagolása ezután nem tokban lesz mint eddig, hanem redőzött dobozban, melynek jelzése és színezése ugyanolyan, mint a mi tubus címkénk, mely minden államban törvényileg védve van.

A világszerte ismert és mindenütt kedvelt „Kalodont“ ezután is mint eddig, feltülmulhatlan minőségben kerül forgalomba.

Sarg F. A. Fia és Ta.

WIEN, IV.

BERLIN.

Huszezer korona

kézpénzért azonnal **átadó** egy jól jövedelmező **vállalat**, mely havonta 6—800 korona tiszta hasznot hajt. Levelek „Sürgős“ jeligére a kiadóhivatalba küldendők.

791

Vöröshagyma, fokhagyma, dughagyma, hagymamag, zöldeségáru

kiseb és nagyobb mennyiségben legjutányosabban kapható. :: Arak kérdésöködésre. :: Jókárban levő használt jute-zsákok eladóak

MANDL ZSIGMOND

MAKÓ

2648—1916.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a vegyes-felülvizsgálatok Aradon, 1916. évi február hó 10-én, április hó 12-én, június hó 8-án, augusztus hó 10-én, október hó 10-én és december hó 12-én fognak megtartatni.

Arad, 1916. január 21.

A városi tanács.

1946—1916.

Hirdetmény.

Felhívjuk a közönség figyelmét, hogy a városi épületekből kikertilt teljesen jókarban lévő fűtési kályhák a város által szabadkézből eladotnak. Az eladást a mérnöki hivatal eszközli, mely hivatal a további felvilágosítást is az érdeklődőknek megadja.

Arad, 1916. január hó 28.

A városi tanács.

A szépségápolás titka a használandó széplőszerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedveit

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Színes arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lilá, testszín, sárga, barna Színházi vagy cete kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Ajánlunk olcsó, igen finom, pompásen habzó mosdó szappanokat míg készleteink tartanak. Szappanaink a kereskedelmi forgalomban lévőknel jóval nagyobbak, súlyosabbak és mindenféle hamisításoktól mentesek.

- Márvány szappan darab 40 fillér.
- Tojás szappan 40 és 60 fillér.
- Mandula szappan 30, 40, 50 és 80 fillér.
- Kokosz szappan 40 fillér.
- Angol (alak) szappan, pompás illatok és színben drb. 50 fill.
- 6 drb. különféle illatu és színü virág szappan dobozban 2 kor.
- Lanolin szappan darab 60 fillér.
- Nagy virág szappan 50 fillér.
- Glycerin rud szappan 235 gram súlyu 1.20 korona.
- Glycerin szappanok 30, 40 és 50 fillér.
- Carboform fertőtlenítő szappan 50 fillér.
- Szent Imre fertőtlenítő szappan 80 fillér.
- Család-szappan 50 fill., 6 drb. dobozonkint 2.80 kor.
- Legfinomabb pipere szappanok, remekül adjusztálva darabja 1 kor. 3 darab egy dobozban 2.80 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyszeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban Aradon.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.

Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagánatok

élmulasztására, fagy viszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin.”

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszát a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt is lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Deplitor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt aron, nyakon vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A leendő szerek kaphatók a kórháznál

Hajós Arpád

gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1906. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Az idei színházi évad legnagyobb sikere

Az Akadémia Vojnich díjával koszoruzott nagyszerű szindarab!

A kisasszony férje.

Drégely Gábor vígjátéka...

A Budapesti Magyar Színház, a bécsi Deutsches Volkstheater, a berlini Lustspielhaus és a hamburgi városi színház szenzációs műsordarabja. :-

Megjelent csinos könyvalakban és kapható a SZERZŐI JOG ÉRTEKESÍTŐ KÖZPONT irodájában Budapest, IV., Bécsi-utca 1. szám alatt. Megrendelhető utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése mellett. 781

Ára 2 kor. 50 fillér.

URANIA

Szombaton

Az emberi ügyesség legnagyobb csodája! Berlinben, Bécsben, Budapesten 1000 előadást ért filmremek!

A haláljockey

Artista dráma 5 részben.

Előadások 1/2, 5, 7/8 és 9 órakor.

„ Kedvezmények nem érvényesek.

Számozott jegyek a Koch-üzletben (Deák Ferenc-utca) kaphatók.

Meghívó.

Az Aradi Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

I. évi február 13-án délelőtt fél tizenegy órakor az Aradi Kereskedők Köre nagytermében (Tabajdi Károly-utca 1. sz.) tartja

IV. évi rendes közgyűlését,

amelyre az intézet t. részvényesei meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése az 1915. évi zárószámadásokról, indítvány az 1915. évi tiszta nyereség hovatfordításáról és a felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
3. A felügyelő-bizottság elnökének és három tagjának megválasztása.
4. Esetleges indítványok.

Azon t. részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok értelmében f. évi február 10-én délig az intézet pénztáránál letétbe helyezni.
Arad, 1916. január 31. **Az igazgatóság.**

Vagyon. Mérleg-számla 1915. december 31-én. Teher.

Pénztárkészlet	58489 71	Részvénytőke	500000
Más pénztáratételeknél ...	224058 45	Tartalékalap*)	35026
Váltótárca	1875658 11	Betétek:	
Folyószámlai kölcsönök:		Takarékpénztári könyvecs-	
a) hadikölcsön-kötvényekre ...	325736 36	kékre	1129412 77
b) más értékpapírokra és árukra	261357 32	Folyószámla betét	194875 91
Értékpapírok:		Letétek	18811 53
K. 9000 n. é. 4% koronajár. á 70.—	6300	Visszleszámitolt váltók ...	102000
K. 2400 n. é. 4 1/2 % törl. jár. á 78.—	1872	Hadikölcsön-hitelezők ...	266368 81
K. 45700 n. é. 6% hadik. á 96.—	43872	Előre fölvetett kamatok ...	26028
K. 26200 n. é. 5 1/2 % hadik. á 89.—	23318	Fel nem vett osztalék ...	918
4 drb. konv. jelz. sorsj. á 140.—	560	Hátralékos tőkekamatadó...	2490 87
Előlegek értékpapírokra ...	5766	Nyereség:	
Berendezés	6165	át hozat a múlt évről	6429 64
leírás	1165	folyó évi nyereség	49626 92
			56056 56
	2331987 95	*) A f. évi gyarapítással 50026.—	2331987 95

Arad, 1915. évi december hó 31-én.

Faragó Rezső, s. k.
vezérigazgató

Lakatos Aladár, s. k.
titkár.

785

A jelen mérleg-számlát megvizsgálta, helyesnek találta és az igazgatóságnak a nyereség felosztása iránt előterjesztett javaslatához hozzájárul:

A felügyelő-bizottság:

- Hegyi Albert, s. k. Brandeisz Henrik, s. k.
Demán Sándor, (hadbavonult) Freud Fülöp, s. k.
Keppich Zsigmond s. k. Dr. Schreiber Vilmos, s. k.

- Kneffel Lajos, s. k. Holzeisen József, s. k.
elnök.
Kaufmann Lajos, s. k. Meer Armin, s. k.

**Legfinomabb
TEA-VAJ**

Aradi Tejcsarnok

Karolina- és Forray-utcai üzletében 667

kapható.

1 adag 1 korona.

**ARADI NYOMDA R. T.
ARAD,**

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:
levélpapírt, árjegyzéket, valamint:
borítékot, levelezőlapot, eljegyzési értesítőt,
számlát, továbbá: esküvői meghívót,
memorandumot, falragaszt, névjegyet,
jegyzéket, röplapot, gyászjelentést,
cégkártyát, könyvet, belépti jegyet, stb.

izléses és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet

elvéallal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.

**Házi-
szappant**

veszek

bármily mennyiségben

641

Kalmár Endre

Arad, Erőpad tér 5. szám.
Városi és megyei telefon 670.

Ajánlunk kizárólag 1-ső rendű **Porosz**

kőszén.

1-ső r. Porosz záberzei (Hindenburg)

kokszt

425

és Porosz

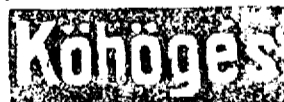
szénbrikettet.

Kicsinyben és nagyban a megrendelést kérjük leszállítás előtt 2-3 nappal eszközölni. — Iroda-telefon 937. sz. — Telep-telefon 292. sz.

Aradi Kőszén és Kokszt Forgalmi Vállalat Arad, Andrassy-tér 20. szám

Millió

ember használja

rekedtőp. hurut, elnyálkásodás torok-hurut, fullasztó és görcsös köhögés ellen a

**Kaiser-féle
mellpasztillát**

3 „Fenyőjeggyel”

6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellőmes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható:
Szokoly Sándor, Hajós Arpad, Gntori Fülöp, Kelemen, Breuer Fülöp, Ring Lajos, Rozsnyai Mátya, Vojtek Kálmán, Krebs Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Hebe Vilmos, Götz Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszerárban, Vojtek és Weisz drogeria, Hánsz Nestor drogeria, Török A. és Társa „Angyal” drogeria Arad, Stodolai Dezső gyógyszerár Ujvárad, Zombory János gyógyszerár Ujzsentanna, Adler Lajos Gyula gyógyszerár M.-Pécska, Ora Rezső Pankota, Telfert Károly gyógyszerár Elek, Krausz Elemér gyógyszerár Glogovász Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerár Lippa, Székely Zoltán gyógyszerár Cserszőm, Bauer Károly gyógyszerár Kevérmes, Roxim János gy. Pécska.

Kovács Soma és Társa, Arad

gazd. gépek, gőzgép és malomszerek gyári raktára. — Kutak, szivattyúk, fecskendők, tömlők.

Raktárunkról azonnal szállítható:

Gépolajok,

Géphengerolaj,

Motorhengerolaj,

Tovotkezőcs,

stb., stb.,

Ekék,

Rosták,

Darálók,

Répavágók,

Morzsolók,

Faggyu,

Szijjak,

Ponyvák,

Zsákok,

stb., stb.

Apró hirdetések.

INGATLAN.

Libás-dűlőt 22. számú

mintegy 8 magyar holdnyi terület feles művelésre vagy ez évre bérbeadó. Ugyanott érett istállótrágya eladó. Hehs Vilmos, Deák Ferenc-utca. 776

ALKALMAZÁST KERES.

Kereskedelmi végzett

uri leány megfelelő állást keres. Megkereséseket „Kerdő” jellegre a kiadóhivatalba kér. 796

Intelligens,

a háztartás minden ágában jártas ifogásos urhoz, esetleg mint Stütze der Hausfrau. Válassz „Házvezetőnő” jellegre a lap kiadóhivatalába kéretik. 690

10 évi gyakorlattal

biró raktárnok, gabonafizletben alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 770

ALKALMAZÁST NYER.

Hadmentes botos ispán

kerestetik. Lavélbeli ajánlatokat, családi állapot és fizetési igények megjelölésével, Ladánkav bérgezdaság Borosjenő, küldendők. 789

Mérlegképes

könyvelő, levelező, helybeli vállalatnál azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatok „Szorgalom” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 804

Könyvelőt

esetleg könyvelőnőt gyakorlattal birót keresek. Ajánlatok „Gyakorlott” jellegre a kiadóba küldendők. 799

Külső hivatalnok,

ki a könyvelésben is jártas, felvétetik. Ajánlatokat „Könyvelő” jellegre a kiadóhivatalba kér. 798

Keresők

egy ügyes diszítőnőt, elárulót, kősi leányokat, egy varróleányt, ki gépselni tud, egy 4 polgári végzett leányt felírónőnek, esetleg kevesebb iskolával, ki a magyar és a német nyelvet bírja és tanuló leányokat fizetéssel. Dein Paula, Weitzer János-utca. 792

Egy

jobb házból való 14-16 éves fiú utaságosnak azonnaira felvétetik Hungária-kávéházban. Jelentkezés délelőtt 10-12 ig. 800

Mozdonyvezetőt

azonnali belépésre keresünk. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével Diósi cég üzemvezetőségéhez Botfej telep, utolsó posta Bál intézendő. 787

Intelligens leányok

alkalmazást nyerne némi kezdőfizetéssel Földes Kelemen gyógyszerárában, Aradon. 774

Gépirónő,

ki német-magyar levelezést, valamint gyorsírást érti, felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 776

Könyvkötő segéd

ki önállóan dolgozni tud azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatok a fizetési igény megjelölésével a kiadóhivatalba kéretnek. 776

1916. február 10-én

csütörtökön

a 43-ik os. és kir. államsorajáték

huzása

Már 4 koronával lehet nyerni készpénzben

Kor. 200.000

50.000, 30.000

20.000, 10.000

stb.

Sorsjegyet ajánl és szétküld míg a készlet tart a pénz előzetes beküldése mellett

Oesterreichische

Effekten-Handels-

Gesellschaft

WIEN.

Sorsjegyek, járadék, sorsjegyek, idegen pénz stb. vétel és eladása. Elárulási helye os. és kir. osztrák sorsjegyeknek 1-791

10-1916. végreh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cs. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1914. évi 12298 számú végzése következtében Stein Zsigmond utóda cég és Stein Zsigmondné, magyaradi lakos ellen 1481 kor. jár. erejéig 1914. évi május hó 25-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 4158 koronára becsült következő ingóságok, u. m. hordók, kocsik, házi butorok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek Magyarad községben, végrehajtást szenvedtek lakásán leendő megtartására 1916. évi február hó 9-ik napjának délutáni 1/3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók eszenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-al értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek,

szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Világos, 1916. évi január hó 17. napján.

Theránszky

kir. bír. végrehajtó

790

A drága fűtőanyag

mellett sokat megtakarítunk,

ha a tűzelésnél

olcsó

hulladék papirt

használunk. Ilyen

hulladékpapir kb.

50 kilós bálákban

csomagolva kap-

ható: bálanként

2 koronáért az

Aradi Közlöny

kiadóhivatalában.

A szájuereg

desinficiálásánál, valamint a

torokbetegséget

előidéző

bacillusok előlészénél, amely különösen gyermekeknek rendkívül fontossggal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem

nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájuereget desinficiálja, utólze igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

sz eddig egyedül ily szer, a vil-

lágírti „Krovil” korpá-

kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

TABORI POSTA.

Vannai János
kadét asp. Inf. Reg. 88. Feldpost 326. — Lapjaid hiányosan jönnek, mi is sokszor irtunk, csomag ment, jól vagyunk. Csókolunk mindnyájan. Anyád. 801

KIADÓ LAKÁS.

3 szobás
utcai lakás május 1-re kiadó Kasza-
utca 1/4 alatt. 786

Modern 3 szoba,
2 előszoba, fürdőszoba, mellék-
helyiségekből álló másodemeleti
lakás Szent László-utca 7. számú
házban május 1-re kiadó. 788

4 szobás
modern lakás Petőfi-utca 6. szám
alatt azonnal kiadó. Bővebbet
Winternitz üzlet Szabadság-tér.
795

Elegánsan butorozott
utcai szoba, központi fűtéssel, vil-
lanyvilágítással, fürdőszoba hasz-
nálatlalt, kiadó. Cím a kiadóhiva-
talanban. 803

Kiadó.
Deák Ferenc-utca 42. sz. házban
egy másodemeleti 4 szoba és mel-
lékhelyiségekből álló utcai lakás,
1. évi május hó 1-re kiadó. Bő-
vebbet a házfelügyelőnél. 785

Andrássy-tér 8. sz.
alatt egy 1. emeleti utcai lakás,
mely irodának, vagy üzleti célra
igen alkalmas, azonnalra kiadó.
Bővebbet a házmesternél.

Három utcai,
4 udvari szobából álló lakás An-
drássy-tér 8. sz. alatt május 1-re
kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás
udvari lakások Andrássy-tér 8.
sz. alatt azonnalra kiadók. Bőveb-
bet a házmesternél.

Elegánsan berendezett
3 szobás lakás, központi fűtéssel,
villanyvilágítással, fürdőszoba,
konyahasználattal, február 15-re
kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 804

Különbejáratu,
elegánsan butorozott első emeleti
szoba, az Erzsébet királyné-körut
13. sz. a., azonnal kiadó. Bő-
vebbet Krausz Paulin könyvke-
reskedésében. 778

Két szoba,
előszoba, fürdőszoba és hozzátar-
tozó mellék helyiségekből álló mo-
dern lakás május hó 1-re kiadó
Deák Ferenc-utca 4. szám alatt.
Bővebbet a házfelügyelőnél. 768

ÜZLETEK.

Thököly-tér 3. szám alatt
együzléshelyiség, hozzávaló 2
szobás lakással, kiadó. 794

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Fűszij,
használt, 19 cím. széles, jó álla-
potban, eladó. Cím a kiadóhiva-
talanban. 797

Különféle nagystgu
ládák, egy és két fenekű olajos-
hordók eladók. Földes-gyógyszertár.
774

Új butorhitelek

Butorok a legjobb kivitelben kap-
hatók, hiteleképes egyéneknek köl-
csön és részletfizetésre szállítok
Garai Károly bej. cég butorüzleté-
ben Aradon, Asztalos Sándor-utca
5. sz. 918

KÖLÖNFÉLE.

Használható,
lehetőleg Yost írógépet bérelnék.
Ajánlatokat „Yost” jeligére a
kiadóhivatalba kérek. 191

Pompés samatu rumot
készíthetünk a Földes és Hehs-féle
Rumessenciá-ból. 6 deci szesz-
hez öntünk 4 deci vizet, 1 kis
üveg rumessenciát, ára 80 fillér
és kész a legfinomabb, legkelle-
mesebb samatu rum. — Földes
gyógyszertár, Hehs gyógyszertár,
Batthyány-utca. 12

Hehs Vasas ohinabora.
Suverén szer vérszegénység, sáp-
kór, szédülés, a vérszegénységből
eredő ideg-bajok, étvágytalanság,
gyomorbántalmak, láz, általános
gyengeség ellen. Páratlan vér-
képző és vérjavító, biztos óvszer
malárius fertőzések- és minden
infectióból eredő megbetegedés
ellen egy felnőtteknek, mint gyer-
mekeknek. Ara 2.40 kor. Hehs
gyógyszertár, Földes gyógyszertár.
12

Aradmegyei Takarékpénztár.

Meghívás.

Az „Aradmegyei Takarékpénztár”

t. részvényeseit a folyó évi február hó 20-án délelőtt 10 és 1/2 órakor

az intézet helyiségében tartandó

45-ik évi rendes közgyűlésére

ezennel tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Az évi jelentés, az 1915. évi mérleg és a felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése, a mérleg megállapítása, határozat a nyereség felosztása felett, valamint a felmentvények megadása.
2. Az igazgatóság jelentése Neuman Samu emlékezetére létesített alapról.
3. 6 igazgatósági és 3 felügyelő-bizottsági tag megválasztása 3 évre, valamint az alapszabályok 105. §. értelmében 14 választmányi tag megválasztása 2 évre.
4. A t. részvényesek esetleges indítványai.

A t. részvényeseket, kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkérjük, hogy részvényeiket f. é. február hó 19-én déli 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókpénztárainál Battonyán és Eleken nyugta ellenében letéteményezni sziveskedjenek.

A mérleg, valamint a nyereség felosztására vonatkozó igazgatósági javaslat a t. részvényesek által a közgyűlés előtt 8 nappal az intézet helyiségében betekinhető.

Arad, 1916. február 3.

**Az Aradmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.**

Aradi Ipar- és Népbank.

Vagyon. **Mérleg-számla, 1915. év december 31-én.** Teher.

	Korona	fl.	Korona	fl.		Korona	fl.	Korona	fl.
Készpénzkészlet	498.012	93			Részvénytőke:				
Más intézeteknél elhelyezett tőkék	1.148.235	62	1.646.248	55	13.125 db. 4 400 korona névértékű részvény			5.250.000	
Tárcaváltók			16.654.056	20	Tartalék alapok:				
Záloglevél kölcsönök	898.645	29			általános tartalék-alap	1.716.180	55		
Községi kölcsönök	190.162	72	1.088.808	01	rendkívüli tartalék-alap	100.000			
Jelzálog-kölcsönök			486.076		értékpapír ár. különbözeti tartalék-alap	40.000			
Aradi hitelegylet tartozása			157.119		ingatlan értékcsökkenési tartalék-alap	40.000			
Zálogházi kölcsönök			13.644		hitelegyleti tartalék-alap	14.083	61		
Előlegek értékpapírokra			198.017		cséjthei Varjaasy József-alap	9.960	91		
Folyószámlai adósok			3.814.651	67	tisztviselői nyugdíj-alap	264.287	99	2.184.513	06
Értékpapírok* és sorsjegyek			1.948.093	92	Hitelegyleti 5% biztossági alap			6.631	40
Nyugdíj-alap értékpapirjai			255.124	60	Betétek:				
Osztálysorsjegyek, érc- és idegen pénzek, szelvények, érmek stb.			10.103	58	takarékbetéti könyvecskékre	7.575.791	81		
Ingtatlanok:					folyószámlai betétek	1.380.565	82	8.956.357	63
Szabadság-tér 18. és Hasszinger-u. 2. sz. házak	210.923	11			Visszleszámított váltók			5.641.210	54
intézeti ház Bákócsabán	198.818	12			Szerződéses hitelek			1.900.000	
egyéb ingatlanok	152.173	22	561.914	45	Hadi lombard-kölcsön			1.350.072	80
Adósok			350.532	58	Atruházott záloglevél- és községi kölcsönök;*)				
Hátralékos kamatok			155.206	90	melyekből a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára 660.749-12 kor. van átruházva			977.061	70
Fejszerelések leírás után			60.300		Hitelezők			484.685	77
					Be nem fizetett betéti kamat-adók			19.715	97
					Fel nem vett osztalékok és zálogteleslegek			4.559	50
					Előre felvett kamatok és elszámolatlan jövedelem			160.088	40
					Nyereség:				
					áthozott 1914. évről	27.144	68		
					1915. évi nyereség	437.905	01	465.049	69
			27.399.896	46				27.399.396	46

* Ebből állampapír, záloglevél és községi kötvény 1.118.560 — korona n. é.

Arad, 1915. évi december 31-én.

Hehs Béla, s. k.
veszörgazgató.

Kell Lajos, s. k.
cégvezető titkár.

Gellényi Géza, s. k.
főkönyvelő.

Szalay Károly, s. k.
elnök-igazgató.

Br. Bohus Lajos, s. k.
igazgató.

Institoris Kálmán, s. k.
igazgató.

Keresztes Ferencz, s. k.
igazgató.

Purgly János, s. k.
igazgató.

Dr. Tagányi Sándor, s. k.
igazgató.

Wajder Gyula, s. k.
igazgató.

Jelen vagyon- és teher-kimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELO-BIZOTTSÁGI

Dr. Priegl István, s. k.
I. n. biz. elnök.

Kohn S. N., s. k.
I. n. biz. tag.

Steigerwald Alajos, s. k.
I. n. biz. tag.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottságának jelentése az 1915. üzletévről.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályokban előírt kötelességünknek megfelelően, az intézet ügykezelését a lefolyt üzletévben megtartott vizsgálatunk alkalmával gondosan ellenőrizvén, tisztelettel jelentjük, hogy az intézet kezelése alatt álló pénz- és értékkészletet a szabályosan vezetett könyvekkel mindenkor egyezően és hiány nélkül találtuk.

Az igazgatóság által elénk terjesztett 1915. évi zár-

számadásokat, mérleget, valamint a veszteség- és nyereségszámlát, a helyesen lezárt könyvek és zárszámadások alapján, a törvény és alapszabályoknak megfelelően összeállítottaknak találtuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak az 1915. évi 465.049-69 korona nyereség felosztására vonatkozó javaslatát.

Indítványozzuk ennél fogva, hogy az igazgatóságnak az 1915. üzletévre vonatkozólag a felmentvény megadásának és ugyanezt a saját részünkre is kérjük.

Kelt Aradon, 1916. évi január hó 29-én.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottsága:

Dr. Priegl István, s. k.
I. n. biz. elnök.

Kohn S. N., s. k.
I. n. biz. tag.

Steigerwald Alajos, s. k.
I. n. biz. tag.